

جمع بندی کامل و کنکوری

دین و زندگی

مؤلف :

محسن بیانی

شامل :

- درس نامه همه دروس
- پیام آیات و احادیث
- بررسی رابطه علت و معلول
- بررسی ابیات و اشعار

درس	صفحه
اول	1
دوم	6
سوم	12
چهارم	17
پنجم	24
ششم	28
هفتم	34
هشتم	41
نهم	47
دهم	53
یازدهم	60
دوازدهم	65

درس	صفحه
اول	69
دوم	76
سوم	82
چهارم	87
پنجم	97
ششم	98
هفتم	105
هشتم	111
نهم	117
دهم	125
یازدهم	131
دوازدهم	136

درس	صفحه
تفکر و اندیشه	144
اول	145
دوم	154
سوم	163
چهارم	170
پنجم	178
ششم	184
تفکر و اندیشه	192
هفتم	193
هشتم	199
نهم	211
دهم	224

ایران توانسته

توانسته ای برای موفقیت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایران تونتی

نوشته ای برای موفقیت

درس ۱

• هدف زندگی (هدف آفرینش = هدف خلقت = هدف اصلی = برترین هدف = عبودیت و بندگی)

(تقرب و نزدیکی به خدا)

• پیام های برگرفته از متن برگرفته از کتاب فیه ما فیه مولوی :

۱- بیانگر اهمیت هدف زندگی و فراموش نکردن آن ← زندگی بدون هدف = پوچی

۲- آثار سوء بکارگزاران در تخصیص ابزار : (۱) اتلاف سرمایه

(۲) موجب تاسف و افسوس

(۳) موجب تمسخر دیگران

• جهان هدفمند : (۱) در تکلیف وجودات جهان و انسان هدف وجود دارد (معلول) ← زیرا خدا حکیم است (معلول)

(۲) از نظر قرآن : آفرینش جهان حق است (آیه ۳۸ و ۳۹).....

• تعریف حکیم : کسی است که کارش

هدفمند است (به هدف نیست ، حق است ، باطل نیست)

بیهوده نیست (بی هدف است ، باینده و حساب شده است)

سرگرمی و بازیچه نیست (لاعیب ، لهو و لعب نیست)

آیه موضوع: هدفمندی آفرینش	ترجمه	پیامها
و ما خلقنا السماوات والارض ۱	و نیافریدیم آسمانها و زمین و	(۱) آنچه نبودن آفرینش آسمانها و زمین
وما بینهما لاعین ۲	آنچه بین آنهاست را به بازیچه	(۲) حق بودن و هدفدار بودن آفرینش
و ما خلقناهما الا بالحق ۳	آنها را جز به حق خلق نکردیم	(۳) عبث آفرینی از پدیده های جهان دور است

سخن حضرت علی (ع) : درباره هدفمندی آفرینش انسانها:

ایشان هرگاه مردم را موعظه می کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارت آغاز می کرد: ای مردم ... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش پردازند:

۳ پیام سخن حضرت علی (ع):

الف) آفرینش انسانها هدفمند است.

ب) بیانگر دیدگاه انسان هدفمند است که گام نهادن او در این دنیا بر اساس برنامه و حساب دارد.

ج) سرگرمی انسان به کارهای لهو و لغو معمول ناآگاهی انسان از هدف آفرینش است.

سه تفاوت هدف انسان با سایر موجودات (این تفاوت ها به دلیل ویژگی های خاص انسان و تمایز او است)

انسان	خودش باید هدف خلقتش باشد. آن را انتخاب کند و بسویش گام بردارد	۱
سایر موجودات	گیاهان بصورت طبیعی و حیوانات بصورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند	
انسان	دارای مجموعه فراوانی از استعداد های مادی و معنوی است - علت رساندن از این طریق به کمال (معلول)	۲
سایر موجودات	استعداد های محدود مادی دارند	
انسان	روحی بی نهایت طلب دارند - بدنال اهداف پایان ناپذیر - همواره در حال انتخاب هدف - سیری ناپذیر (عطش دارد)	۳
سایر موجودات	هدف محدود - توقف در کمال (پایان راه)	

۱ - دنیای حیرت انگیز انسان ها به ۲ دلیل (الف) وجود اهداف مختلف:

- ۱- پول و ثروت
- ۲- کشف اسرار جهان
- ۳- جاه و مقام
- ۴- خدمت به خلق جهان
- ۵- قرمانی در عرصه هنر
- ۶- قرمانی در عرصه ورزش

اختلاف در هدف:

(ب) سردرگمی در انتخاب اهداف: (کدام هدف)

- ۱- درست است؟
- ۲- هم سوبا میل بینهایت طلب انسان است؟
- ۳- هم سوبا استعداد های مادی و معنوی انسان است؟

۲- علت و منشا اختلاف ها در انتخاب هدف:

- * هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدف میرود.
- * اختلاف در هدف ها ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.

* مثال: اگر کسی نگاه و اندیشه اش - شهرت و مقام

تلاش و رفتاراش - رسیدن به شهرت است

مشخصات آیه	ترجمه آیه	تدبیر و پیام های مرتبط با آیه
سوره اسراء آیه ۱۸	آن کس که تنها زندگی (رود گذر دنیا را) میطلبد آن مقدار از آن را که بخواهیم و به هر کس اراده کنیم میدهیم سپس ذوزخ را برای او قرار خواهیم داد تا با خواری و سرافکندی در آن وارد شود.	۱- برخی از هدف ها و دلبستگی ها محدود و پایان پذیر هستند و تنها پاسخگوی برخی از استعداد های مادی ما هستند. ۲- اگر کسی این هدف ها را به عنوان هدف اصلی برگزیند ممکن است به مقداری از آن برسد ۳- اگر کسی فقط این هدف ها را انتخاب کند از نعمت های آخرت محروم و دچار عذاب الهی میشود. ۷- هدف های پایان پذیر همان هدف های دنیوی هستند. ۹- اگر هدف های دنیوی اصل قرار گیرد مانع رسیدن به هدف های اخروی میشود.
سوره اسراء آیه ۱۹	آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند و مؤمن باشد پاداش داده خواهد شد	۴- برخی هدف ها پایان ناپذیر و همیشگی اند و پاسخگوی استعداد های مادی و معنوی بیشتری هستند ۵- اگر کسی این هدف ها را بعنوان هدف اصلی برگزیند و سعی و کوشش کند به هدف خود خواهد رسید ۶- هدف های پایان ناپذیر همان هدف های اخروی هستند
سوره بقره آیه ۲۰۰	بعضی از مردم میگویند خداوند ما در دنیا نیکی عطا کن ولی در آخرت هیچ بهره ای ندارند.	۳- اگر کسی فقط این هدف را انتخاب کند از نعمت های اخروی محروم و دچار عذاب الهی میشوند ۹- اگر هدف های دنیوی اصل قرار گیرند مانع رسیدن به هدف های اخروی میشوند
سوره بقره آیه ۲۰۱-۲۰۲	و بعضی میگویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و مرا از آتش نگهدار. ۲۰۱	۸- اصل قرار گرفتن هدف های اخروی مانع بهرمندی انسان از نعمت های دنیوی نمیشوند
سوره قصص آیه ۶۰	آنچه به شما داده شده کالای زندگی دنیا و آرایش آن است و آنچه نزد خداست بهتر و پایدار تر است آیا اندیشه نمی کنید؟	۴- برخی هدف ها پایان ناپذیر و همیشگی اند ۶- هدف های پایان ناپذیر همان هدف های اخروی ۷- هدف های پایان پذیر همان هدف های دنیوی
<p>نتیجه: برنامه ریزی انسان باید دربرگیرنده اهداف اخروی و دنیوی باشد و به گونه ای تنظیم شود که اهداف اخروی اصل قرار گیرد و هدف های دنیوی فرع و تابع آنها باشد:</p>		

ویژگی ها	هدف های اصلی	مقایسه	هدف های فرعی
دلبستگی	نامحدود و پایان ناپذیر		محدود و پایان پذیر
زمان	همیشگی		موقتی
پاسخگویی	استعداد های معنوی (اخروی)		استعداد های مادی (دنیوی)

۳ نکته قابل توجه در مورد اهداف ← ۱- هر دو خوب و برای زندگی لازم و ضروری اند

← ۲- نباید هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار دهیم

← ۳- دلبستگی به اهداف فرعی نباید مانع رسیدن به اهداف اصلی شود

← (ب) ما را از رسیدن به کمالات بازدارد

ذکر مثال :

← ۱- رسیدن به نعمت های دنیا ← ۱- بد نیست بلکه ضروری و واجب است

← ۲- نباید رسیدن به آن موجب ارتکاب گناه شویم

← (ب) سرگمی شود

← غفلت از احقرت و زیبایی ها

← ۱- مولوی : چون که صد آید تو هم پیش ماست

← ۲- دربرگیرنده هدف های دیگر است

← ۳- دربرگیرنده یک چیز کامل و جامع است

← ۴- رسیدن به آن برابر است با دستیابی به سایر هدف ها

← ۵- بیشترین هدف را درون خود جای دهد

← ۶- پاسخگویی دو ویژگی انسان : ۱) استعداد های متنوع (۲) بی نهایت طلبی انسان

← ۷- درجایی متوقف نمیشود (سراسرنهال وجود ما را بالنده و پرشور و نشاط نگه میدارد

← ۸- انتخاب افراد زیرک و باهوش است

← ۹- با اندکی تامل درمی یابیم : الف) انسان در ذات خویش در جستجوی سرچشمه خوبی ها

و زیبایی هاست.

← (ب) با رسیدن به آن سرچشمه احساس آرامش می کنند

← (ج) خدا سرچشمه ، خالق همه کمالات و زیبایی ها و نامحدود است

برترین هدف

تقرب و نزدیکی

به خدا

۴ نکته در مورد تقرب و نزدیکی به خدا:

۱. نزدیکی و تقرب به خدا، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست.

۲. بلکه یک نزدیکی حقیقی است.

۳. دوری از خدا بدترین نوع دوری دوستی است

۴. انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها کسب کند به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

پیام	ترجمه	آیه
<p>۱) راضی شدن انسان‌ها به حیات دنیوی</p> <p>۲) هدف برتر، خداوند پاسخگوی نیازهای دنیوی و اخروی انسان</p> <p>۲) این هدف ضامن خوشبختی انسان است و نیازمند همت بزرگ و اراده محکم است</p> <p>۲) انسان‌های بزرگ با انتخاب خدا: (الف) هم از بهره‌های مادی استفاده می‌کنند</p> <p>ب) با انجام کارهای دنیوی برای رضای خدا</p> <p>ج) نزدیکی و قرب به خدا (نزدیکی جان و دل به خدا)</p> <p>د) آبادسازی آخرت خویش</p>	<p>۱) هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواند</p> <p>۲) نعمت و پاداش دنیا و آخرت نزد خداست</p>	<p>۱) من کان یرید ثواب الدنيا</p> <p>۲) فعند الیه ثواب الدنيا والاخره</p>

بررسی شعر:

ای دوست سگر بهتر یا انگ سگر سازد
 خونی تو بر ستر یا انگ سگر سازد

ای باغ توی خوشتر یا کهن گل در تو
 یا انگ بر آرد گل سگر سازد

ای عقل تو بر باش در دانش و در دانش
 یا انگ بر هر قطعه عقل خرد سازد

پیام‌های شعر:

الف) مقایسه مخلوقات خدا با خالق و برتری خالق بر آنها

ب) دعوت انسان به انتخاب خدا به عنوان بهترین هدف، سرچشمه خوبی‌ها

پیام‌ها	ترجمه	آیه (خطاب به ابراهیم (ع))
<p>۱) نماز و تمام اعمال و زندگی و مرگم برای خداست.</p> <p>(هدف برتر = رضا و قرب الهی)</p> <p>۲) اهمیت نماز در این آیه بیان شده</p> <p>۳) هر کاری که برای خدا انجام شود رشد و پرورش می‌یابد. (توحید ربوبیت)</p>	<p>بگو قطعاً نماز و تمام اعمال و زندگی و مرگم برای پروردگار جهانیان است</p>	<p>قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مصاتی لله رب العالمین</p>

• بررسی اندیشه و تحقیق

درس ۲

(پر پرواز = سرمایه های انسان = توانایی های انسان = عوامل رشد انسان)

- مقدمه
- ۱- برترین هدف زندگی ← نزدیکی و تقرب به خدا
 - ۲- میسر بودن رشد و کمال و رستگاری انسان با گام برداشتن به سوی هدف برتر
 - ۳- اولین گام برای حرکت در این مسیر شناخت انسان است (علت)
 - ۴- زمین دلیل (خودشناسی سودمندترین دانش است) (معلول)

شناخت انسان یعنی :

۱- شناخت سرمایه ها، توانایی ها و استعدادها و چگونگی بکارگیری این (شناخت عوامل رشد و موانع رشد انسان) سرمایه ها (عوامل رشد)

۲- شناخت موانع رشد انسان و نحوه مقابله یا اجتناب از این موانع رشد

جایگاه انسان در نظام هستی توسط خداوند :

- ۱- آفرینش آنچه در آسمان ها و زمین است برای انسان
- ۲- قرار دادن توانایی بهره مندی از آنها در وجود انسان
- ۳- گرمی داشتن انسان

نکته : خداوند برای اینکه انسان بتواند در مسیر رشد و کمال و رستگاری خود حرکت کند (به هدف خلقت یعنی تقرب به خدا برسد) (معلول).

سرمایه هایی را در اختیارش قرار داده است. (علت)

درونی : ۱- قوه عقل و تفکر

۲- اختیار و اراده

۳- سرشت خدا آشنا و گرایش به او

۴- گرایش به خیر و نیکی

۵- نفس لواحه (وجدان)

بیرونی : ۶- هدایت الهی

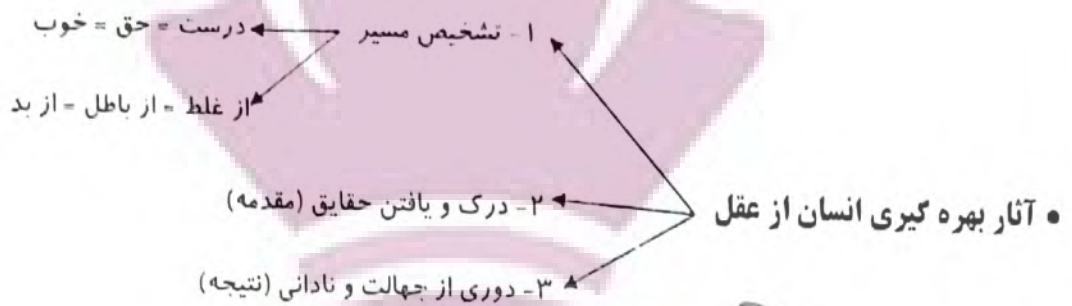
۱) عقل و تفکر ← ۱- نیروی خدادادی ← لطف و عنایت خداوند

۲- درونی (فطری)

۳- برای اندیشیدن

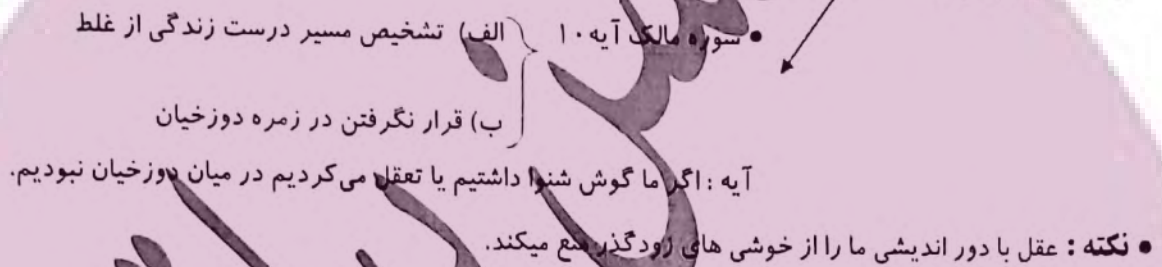
سرمایه های انسانی

(عوامل رشد انسان)

• سوره مائده آیه ۵۸: بهره گیری از نماز به جای تمسخر آن آیه؛ آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید. آن را به مسخره و بازی می گیرند این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمی کنند.

آثار بهره گیری انسان از عقل با تدبیر در قرآن

آیه	ترجمه	پیام ها: موضوع: قدرت اختیار
(۱) انا هدیناه السبیل (۲) اما شاکرا اما کفورا	ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار خواهد بود یا نا سپاس	(۱) بیانگر هدایت الهی (هدایتگری خدا) (۲) بیانگر اختیار انسان

۳- سرشت خدا آشنا و گرایش به او { (۱) نیروی خدادادی (خداشناسی و خداگرایی فطری)
(۲) درونی و فطری

• آثار این شعر: ۱- توجه به آن (با بصیرت): بانگش در خود و جهان (الف) خدا را می یابیم
(۱- سخن حضرت علی (ع)) (ب) درک محبت خدا در دل

۲- توجه به آن (غفلت) سبب (الف) دوری ما از خدا
(۲- شعر) (ب) فراموشی ما از یاد خدا

آثار حدیث حضرت علی (ع)	ترجمه	پیام ها
(۱) ما رایت شیئا (۲) الا رایت الله قبله وبعده و معه	هیچ چیزی را ندیدم مگر اینکه خدا را قبل و بعد و با آن دیدم	(۱) انسان ها با بصیرت در همه چیز خدا را می بینند (۲) مشهور بودن خداوند در همه چیز

شعر: (آثار ۲) غفلت دوری از خدا
دوست نزدیک تر از من بر من است
چه کنم با که توان گفت که او
در کنار من و من بجزم دور افتاده

۴ گرایش به خیر و نیکی { (۱) نیروی خدادادی
(۲) درونی و فطری

عامل رشد (سرمایه) (علت)	هدف	(معلول) نتیجه
شناخت و گرایش به خیر و نیکی	به خیر و نیکی روی می آوریم	دوست داشتن همه فضائل اخلاقی مثل صداقت
شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن	از گناه و زشتی پرهیزیم	بیزاری و دوری از رذایل اخلاقی مثل دروغ

۱- تشخیص مسیر
درست = حق = خوب
از غلط = از باطل = از بد

۲- درک و یافتن حقایق (مقدمه)

۳- دوری از جهالت و نادانی (نتیجه)

• آثار بهره گیری انسان از عقل

• سوره مانده آیه ۵۸: بهره گیری از نماز به جای تمسخر آن آیه: آنها هنگامی که مردم را به نماز فرا می خوانید. آن را به مسخره و بازی می گیرند این به خاطر آن است که آنها گروهی هستند که تعقل نمی کنند.

آثار بهره گیری انسان از عقل با تدبیر در قرآن

• سوره مالک آیه ۱۰ (الف) تشخیص مسیر درست زندگی از غلط

(ب) قرار نگرفتن در زمره دوزخیان

آیه: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می کردیم در میان دوزخیان نبودیم.

• نکته: عقل با دور اندیشی ما را از خوشی های زودگذر منع میکند.

(۱) نیروی خدادادی

۲ اختیار و اراده (۲) درونی و فطری

(۳) خداوند (الف) ما را صاحب اختیار آفرید (علت) و مسئول سرنگشت خویش قرار داد (معلول)

(ب) راه سعادت و شقاوت را به ما نشان داد (علت)

- تا انسان (معلول)
با تشخیص عقل
شقاوت
سعادت

با انتخاب یکی از دو راه

به
رستگاری و کمال و دینداری

یا کفران نعمت و ناسپاسی برسد

کار عقل تشخیص

• نکته مقایسه ای

کار اختیار انتخاب

آیه	ترجمه	پیام ها: موضوع: قدرت اختیار
(۱) انا هدیناه السبیل (۲) اما شاکرا اما کفورا	ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار خواهد بود یا ناسپاس	(۱) بیانگر هدایت الهی (هدایتگری خدا) (۲) بیانگر اختیار انسان

۳- سرشت خدا آشنا و گرایش به او ← (۱) نیروی خدادادی (خداشناسی و خداگرایی فطری)
← (۲) درونی و فطری

• آثار این حدیث: (۱) - توجه به آن (با بصیرت): بانگش در خود و جهان (الف) خدارامی یابیم
(ب) درک محبت خدا در دل (۱) سخن حضرت علی (ع)

(۲) - توجه به آن (غفلت) سبب (الف) دوری ما از خدا
(ب) فراموشی ما از یاد خدا (۲- شعر)

پیام ها	ترجمه	آثار حدیث حضرت علی (ع)
(۱) انسان ها با بصیرت در همه چیز خدا را می بینند (۲) مشهور بودن خداوند در همه چیز	هیچ چیزی را ندیدم مگر اینکه خدا را قبل و بعد از آن دیدم	(۱) ما رایت شینا (۲) الا رایت الله قبله و بعده و معه

شعر: (آثار ۲) غفلت
دوست نزدیک تر از من به من است
چه کنم با که توان گفت که او
دوری از خدا
در کنار من و من مجرم
دور افتاده
۴ گرایش به خیر و نیکی ← (۱) نیروی خدادادی
← (۲) درونی و فطری

عامل رشد (سرمایه) (علت)	هدف	(مغلول) نتیجه
شناخت و گرایش به خیر و نیکی	به خیر و نیکی روی می آوریم	دوست داشتن همه فضائل اخلاقی مثل صداقت
شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن	از گناه و زشتی پرهیزیم	بیزاری و دوری از رذایل اخلاقی مثل دروغ

پیام ها	ترجمه	تدبر در آیه
(۱) قسم خدا به دو چیز: (الف) وجود انسان (ب) خداوند	سوگند به نفس و آنکه سامانش بخشید	(۱) و نفس و ما سواها
(۲) گرایش به خیر و نیکی و بیزاری از بدی (۲) الهام بدکاری و نیکوکاری به نفس آدمی	آنگاه بدکاری ها و تقوایش را به او الهام کرد	(۲) فالهمها فجورها و تقواها

۵- نفس لوامه (وجدان)

- ۱- نتیجه و معلول گرایش انسان به نیکی ها و زیبایی هاست
- نکته: گرایش به خیر و نیکی (علت) ← نفس لوامه (معلول)
- نکته: ظرف ظهور بروز نفس لوامه گرایش به خیر و نیکی است
- ۲- واکنش در مقابل گناه (هشدار دهنده)
- ۳- سرزنش انسان در صورت آلودگی به گناه (نفس سرزنش گر)
- ۴- درصدد و اندیشه جبران گناه
- نکته: نفس لوامه با محکمه هایش انسان را از راحت طلبی باز میدارد
- ۵- سوگند خداوند به نفس لوامه (لا قسم بالنفس اللوامه)
(سوگند به نفس ملامت کننده)

۶- نعمت هدایت (عامل بیرونی):

- (الف) از طریق
 - (۱) ارسال پیامبران
 - (۲) پیشوایان و امامان
 - (۳) نزول کتاب آسمانی
- (ب) برای
 - (۱) نشان دادن راه سعادت ← انهدیناه السبیل
 - (۲) کمک به انسان در پیمودن راه حق

سرمایه و هدف :

الف) هدف و مسیر حرکت هر کس با سرمایه هایش و توانایی هایش متناسب و هماهنگ است

متناسب

مثال : سرمایه ← اندک ← کار کوچک

← زیاد ← هدف و کارهای بزرگ

ب) تفاوت انسان با سایر موجودات در برخورداری از ۶ سرمایه خدادادی است

• در این زمینه حیوانات از انسان محروم ترند و دلیل نداشتن ← عقل (مانع خوش گذرانی)

← وجدان (مانع راحت طلبی)

• پس هدف از خلقت انسان

← خوردن

← خوابیدن

← خوش گذرانی نیست

درونی (نفس اماره)

← رسیدن به لذت های زودگذر دنیایی

۲- دعوت کننده و امر کننده به گناه

• نکته: عامل اصلی گناه خود انسان است

۳- عامل بازدارنده از پیروی از عقل و وجدان

۴- فرمان دهنده به بدی

• سخن حضرت علی(ع): دشمن ترین دشمن تو نفسی است که در درون توست

موانع رشد

(۲ دشمن انسان)

بیرونی (شیطان)

۱- خود را برتر از آدمیان می داند (پندار شیطان)

۲- سوگند یاد کرده که فرزند آدم را فریب می دهد (قسم و سوگند شیطان)

۳- انسان را از رسیدن به بهشت باز می دارد

۴- کارش: فریب و وسوسه کردن است (کار و فعل شیطان)

نکته: وجه مشترک فعل و سوگند شیطان فریب و وسوسه است.

۵- راه نفوذ شیطان شیطان به درون انسان از طریق فریب و وسوسه

نفس اماره است

نکته: عامل اصلی گناه خود انسان است نه شیطان زیرا:

۶- انسان با اختیار خود ← به شیطان اجازه میدهد که او را فریب دهد

به شیطان اجازه نمیدهد و راه فریب را می بندد

پیام	سخن شیطان در روز قیامت با اهل جهنم:
(۱) وعده خدا حق وعده شیطان خلاف حق	خداوند به شما وعده حق داد، اما من به شما وعده‌ای
(۲) شیطان فاقد تسلط و اختیار بر انسان است	دادم و خلاف آن عمل کردم (۱) البته من به شما تسلطی
(۳) عامل اصلی گناه خود انسان است	ندارم فقط شما را به گناه دعوت کردم این خودتان
(۴) پیروی از شیطان شایسته سرزنش هستند	بودید که دعوت مرا پذیرفتید (۳) امروز خود را
(۵) عدم کمک و سود رسانی در روز قیامت به یکدیگر	سرزنش کنید نه مرا (۴) نه من میتوانم به شما کمک کنم نه شما میتوانید مرا نجات دهید (۵)

۷- راه های فریب شیطان:

۱- ایجاد کینه و دشمنی و عدوات میان مردم ← با شراب و قمار

ذکر سوره مائده آیه ۹۱: هدف (الف) غافل کردن از یاد خدا

شیطان می خواهد بوسیله شراب و قمار، در میان شما عداوت و کینه ایجاد کند و شما را از یاد خدا و نماز باز دارد.

۲- زیبا و زینت دادن گناه نه دنیا در نظر گناهکاران

ذکر سوره انعام آیه ۴۳:

شیطان هرکاری را که ناهکاران می کردند در نظرشان زینت داد.

ذکر سوره محمد آیه ۲۵:

کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آنها پشت به حق کردند شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.

۳- زینت دادن و سرگرم کردن به آرزوهای طولانی

جمع بندی:

عوامل بازدارنده عبارتند از:

- نفس اماره ← پیروی از عقل و وجدان
- شیطان ← رسیدن به بهشت
- شیطان ← یاد خدا و نماز
- نفس لواحه ← از راحت طلبی با محکمه هایش
- عقل ← از خوشی‌ها زودگذر با دور اندیشی

درس ۳

پنجره ای به روشنائی (یکی از پیامدهای اعتقاد به معاد) از دیدگاه الهیون

مقدمه ← ۱- انسان برای استفاده از سرمایه های رشد جهت رسیدن به هدف خلقت فرصت محدود دارد

۲- این فرصت با مرگ پایان میپذیرد.

۳- مرگ برای انسان ها حتمی است. (انسان را مرگ گریزی نیست)

۴- دو پرسش و سوال مهم (اساسی، فراگیر، ضروری):

در طول عمر، در طول تاریخ ذهن عموم مردم را درگیر کرده است:

۱- مرگ چیست؟

۲- آینده انسان پس از مرگ چیست؟

۲. دیدگاه در برخورد با سوال ۲ } ۱- اعتقاد به معاد ← مرگ آغاز حیات دیگر است

۲- انکار معاد ← مرگ پایان زندگی است

۱- بعد جسمانی (مادی=غیرمجرد)	ابعاد انسان	۲- بعد روحانی (غیرمادی=مجرد)
الف) تغییرپذیر و دگرگونی	یا	ب) تغییرناپذیر
ب) تجزیه و تحلیل پذیر	رابطه وجودی انسان	ب) تجزیه ناپذیر و تحلیل ناپذیر
ج) بعد از مرگ فرسوده و متلاشی می شود	یا	ج) بعد از مرگ فرسوده و متلاشی نمی شود
د) محدودیت زمانی و مکانی دارد	ساحت وجودی انسان	د) (باقی می ماند)
و) پس از مرگ، حیات و آگاهی خود را از دست میدهد	یا	د) محدودیتی ندارد
	ابعاد هویت انسان	ه) پس از مرگ حیات و آگاهی دارد

• بررسی نکات مهم دیدگاه الهیون (اعتقاد به معاد) :

- ۱- مرگ پایان بخش زندگی نیست
- ۲- مرگ آغاز حیات برتر است
- ۳- مرگ گذرگاهی به سوی جهان آخرت است
- ۴- مرگ غروبی برای جسم و تن و طلوعی درخشان تر برای روح
- ۵- مرگ پل انتقالی آدمی از یک مرحله هستی (دنيا) به هستی بالاتر (آخرت)
- ۶- دنیا تنها بخش کوچکی از زندگی انسان است. زندگی واقعی و ابدی پس از این دنیاست که با مرگ شروع میشود.

۳ تعبیر پیامبر گرامی اسلام (ص) در مورد مرگ (بیانگر دیدگاه الهیون در مورد معاد) :

- ۱- مرگ انتقال از جهانی به جهان دیگر : برای نابودی و فنا خلق نشده اید ، بلکه برای بقا آفریده شده اید و با مرگ تنها از جهانی به جهان دیگر منتقل میشوند.
- ۲- به یاد مرگ بودن و آماده کردن خود برای آن معلول و نشانه هوشیاری و زیرکی انسان است ، از ایشان پرسیدند : باهوش ترین مومنان چه کسانی هستند ؟ فرمود : آنرا که فراوان به یاد مرگ اند و بهتر از دیگران خود را برای آن آماده می کنند.

- ۳- تشبیه زندگی دنیا به خواب کوتاه که با مرگ در آن دنیا بیدار می شوند ، الناس نیام فاما ماتوا انتبهوا
- مرگ عامل هوشیاری و آگاهی انسان است.

موضوع : مقایسه دنیا و آخرت	ترجمه	تدبر در قرآن - آیه
۱- بازی و سرگرمی بودن دنیا در مقایسه با آخرت (هدف فرعی)	این زندگی دنیا	و ما هذا الحیاه الدنیا
۱- زندگی دنیوی کم ارزش است (لهو و لعب)	جز سرگرمی و بازی نیست	۱) الا لهو و لعب
۱- زندگی دنیوی بدون سرای آخرت کم ارزش است	و سرای آخرت	و ان الدار الاخره
۲- آخرت سرای حقیقی و راستین است	زندگی حقیقی است	۲) لهی الحیوان
۳- بیانگر نا آگاهی عده ای از مردم از این مقایسه و رضایت آنها به زندگی دنیوی	اگر میدانستید	۳) لو کانوا یعلمون
۳- شرط توجه به آخرت آگاهی به دنیا و آخرت است		

آثار و پیامدهای اعتقاد به معاد :

۱- باز شدن پنجره و روشنایی و امید به سوی انسان :

الف) ایجاد شور و نشاط در زندگی

ب) ایجاد انگیزه و فعالیت و کار

به دلیل ← ۱- انسان میدانند هیچ کار نیک او در جهان بی پاداش نمی ماند

← ۲- محکم است در صورت ظلم در این دنیا در جهان دیگر ظالم به سزای اعمال ظالمانه اش می رسد

ج) دارای انرژی فوق العاده و همتی خستگی ناپذیر

د) لذت بردن از کار : زیرا میدانند هرچه بیشتر گام بردارد آخرت او زیباتر است

تعبیر در قرآن موضوع : پیامد اعتقاد به معاد

پیام	ترجمه	آیه
۳ شرط برطرف شدن ترس و حزن و اندوه :	هر کس به خدا و روز قیامت ایمان داشته باشد و عمل صالح انجام دهد ترس و خوف و غم و اندوه بر آنها نیست.	۱- من امن بالله والیوم الآخر و عمل صالحا
۱- ایمان به خدا (توحید)		۲- فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون
۲- ایمان به آخرت (معاد)		
۳- انجام عمل صالح		
پیامد اعتقاد به معاد آرامش است (نه ترس و غم)		

۲- نترسیدن از مرگ :

الف) در دنیا زیبا زندگی میکنند اما به دنیا دل نمی بندند (علت) :

۱- دفاع از حق مظلوم و فداکاری در راه خدا برای آنها آسان تر است (معلول)

۲- مرگ را ناگوار نمی دانند (معلول ۲)

ب) نترسیدن از مرگ به معنای آرزو مرگ کردن نیست بلکه :

۱- طلب عمر طولانی از خدا برای خدمت بیشتر به انسانها

۲- تلاش در راه خدا و با اندوخته ای کامل تر ← جهت ملاقات با خدا

رسیدن به درجات بالاتر بهشت

← استقبال از شهادت طلبی ← ضروری بودن فداکاری در راه خدا

← جهت هموار کردن را آزادی انسانها

دو تعبیر زیبا از امام حسین (ع) :

۱- مرگ سعادت است و زندگی با ظالمان ننگ و خواری

۲- مرگ پل انتقال انسان از ساحل سختی ها (زندان) به ساحل سعادت و کرامت (قصر)

انکار معاد (نگرش منکرین معاد) :

۱- مرگ پایان زندگی است

۲- زندگی محدود به دنیا است

۳- با مرگ پرونده انسان بسته میشود و رهسپار نیستی می شود

• تدبیر در قرآن موضوع : مرگ از دیدگاه منکران معاد (کافران)

پیام	ترجمه	آیه
۱- بیانگر دیدگاه منکران معاد کافران که تنها حیات زندگی، حیات دنیوی است	۱. کافران گفتند: زندگی و حیاتی جز همین زندگی و حیات دنیایی ما نیست و همواره می میریم و زنده می شویم.	۱) وقالوا ما هی الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیا
۲- مرگ پایان زندگی است و علت مرگ و روزگار و گذشت زمان	۲. ما را فقط گذشت زمان نابود می کند.	۲) و ما یهلکنا الا الدهر
۳- این دیدگاه کافران از روی علم و یقین نیست	۳. البته این سخن را از روی علم نمی گویند.	۳) و ما لهم بذلک من علم
۴- از روی حدس و گمان بیان می کنند	۴. بلکه فقط ظن و گمان و خیال آنان است.	۴) ان هم الا یظنون

بررسی آثار و پیامدهای انکار معاد در ۲ گروه :

۱- انسان هایی که بی نهایت طلب هستند و میل جاودانگی را قبول ندارند :

الف) فراموش کردن و غفلت از مرگ با سرگرم کردن به هر کاری

ب) نمیتوانند مرگ و فکر کردن به آن را از ذهن خود بیرون کنند

در نتیجه : بی ارزش زندگی دنیوی برای آنها در نتیجه

به یاس و ناامیدی دچار می شوند

شادابی زندگی خود را از دست می دهند

از دیگران کناره گیری می کنند

به انواع بیماری های روحی دچار می شوند

۲- کسانی که معاد را قبول دارند اما چون

الف) به آن ایمان و باور قلبی ندارند.

ب) در هوی و هوس ها فرو رفته اند.

ج) دنیا را معبود و هدف خود قرار داده اند.

د) از یاد خدا غافل اند.

به گونه ای رفتار میکنند که با منکران معاد تفاوتی ندارند.

ادبیه و تحقیق :

۱- چرا برخی از افراد با آنکه میگوین معاد را قبول دارند در زندگی خود به گونه ای عمل میکنند که گویی آخرتی در پیش نیست؟ (کتاب نکات ص ۳۰ قبل)

۲- آیا توجه با آخرت الهی بوجهی به دنیا و عقب ماندگی را در پی دارد؟ خیر بلکه باعث ایجاد شور و نشاط در زندگی برای کار و خدمت می شود و از طرفی باعث تصحیح زندگی و در پیش گرفتن اخلاق الهی می شود.

۳- چرا منکرین معاد مرگ را باعث نابودی آدمی می دانند؟ اشاره به ابعاد جسمانی انسان

توسعه بینگلی

ایران توتنه

توشه ای برای موفقیت

درس ۴ :

آینده روشن (جهان پس از مرگ ، معاد، قانون عقلی ، ضرورت و امکان معاد)

مقدمه (۱) مرگ گذرگاه : پل انتقالی ، غروب و طلوع به حیات برتر در جهان آخرت است ← دیدگاه الهیون
(۲) واکنش مردم در مقابل دعوت پیامبران به ایمان به معاد :

الف) گروهی ایمان آوردند ← پیروان پیامبران

ب) گروهی انکار کردند ← منکران معاد

(۳) پیامبران الهی با کمک دلایل عقلی امکان و ضرورت معاد را اثبات نمودند

• یک قانون عقل برای پذیرش معاد :

(دفع خطر احتمالی لازم) حتی اگر گوینده خطر: دیوانه
دروغگو
یا یک کودک باشد.

• واکنش انسان عاقل با خطر احتمالی

الف) جلوگیری از خسارت احتمالی
ب) نادیده نگرفتن خبر حتی از دروغگو و دیوانه و یا کودک
ج) پیروی از این قانون عقلی

• قطعی ترین خبر

(۱) وقوع معاد
(۲) خبری که در مورد زندگی جاودانی ماست
(۳) پس از ایمان به خدا، ایمان به آخرت مطرح است
(۴) معاد لازمه ایمان به خداست
(۵) سخن گفتن از معاد در حقیقت سخن گفتن از زندگی است ، زیرا :

الف) معاد بخش قطعی از زندگی آینده ماست

ب) برخلاف زندگی دنیا که کوتاه است

ج) جاوید و ابدی است

• نحوه با خبر شدن از معاد از ۲ طریق :

(۱) پیامبران عاقل ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ

الف) با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر داده‌اند

ب) نسبت به آن هشدار داده‌اند

ج) همه آنها پس از ایمان به خدا ، ایمان به آخرت را مطرح کرده‌اند

د) و آن را لازمه ایمان به خدا دانسته‌اند

(۲) قرآن : بعد از توحید ، مهم ترین موضوع در قرآن صحبت از معاد است . (من امن بالله والیوم الآخر)

• تکالیف ما در برابر انذار معاد چیست؟ بی توجه نبودن به این موضوع مهم که پای سعادت و شقاوت ابدی در میان است.

پیام : حتمی بودن وقوع معاد و تاکید فراوان قرآن	ترجمه	تدبر در قرآن
(۱) بیانگر اثبات یگانگی خدا (توحید)	(۱) خداوند کسی است که هیچ خدایی جز او نیست	(۱) الله لا اله الا هو
(۲) حتمی بودن وقوع معاد (حدوث = به وقوع پیوستن)	(۲) قطعا شما را در روز قیامت جمع می کند	(۲) لیجمعنکم الی یوم القیامه
(۲) جمع شدن همه انسان ها در روز قیامت (معاد جسمانی)	(۳) که شک در وقوع آن نیست	(۳) لا ریب فیه (معلول)
(۳) خبر قطعی قرآن وقوع معاد است (۳) رد هر گونه شبهه و تردید و شک در مورد وقوع معاد (معلول)	(۴) چه کسی در محن از خدا راستگوتر است	(۴) و من اصدق من الله حدیثا (علت)
(۴) صادق القول بودن خدا (خداوند راستگوترین را حکویان است)	(۴) خالی از تردید بودن وقوع معاد معلول صادق القول بودن خداست	

«شعر:

مثالی گویمت ظاهر بیندیش
کسی را هست جامی عمل پیش

نکات مهم شعر:

۱. نادیده نگرفتن خطر احتمالی به گفته یک کودک
۲. پیروی از دستور عقلی و دفع خطر احتمالی
۳. توصیه به جدی گرفتن خبر حتمی و بیداری و هوشیاری نسبت به خبر...

- نحوه برخورد قرآن با موضوع معاد:
۱. ذکر اهمیت معاد در قرآن
 ۲. تنها به خبر دادن از معاد و آخرت قناعت نکرده اند.
 ۳. بارها با دلیل و برهان آن را ثابت کرده اند.

دلایل عقلی و استدلال های اثبات معاد :

الف (دلایل اثبات امکان معاد ، ۳ دلیل :

(۱) آفرینش نخستین انسان

(۲) بیان نمونه های محسوس از زنده شدن مردگان

مانند ← الف) عزیز نبی

← ب) اشاره به سرانگشتان دست

(۳) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

ب) دلایل اثبات ضرورت معاد ، ۲ دلیل ← (۱) معاد لازمه حکمت الهی

← (۲) معاد لازمه عدل الهی

الف) دلایل اثبات امکان معاد : این دلایل باعث میشود تا معاد :

(۱) از حالت امری بعید و غیرممکن خارج بشود

(۲) و ثابت شود که امری ممکن و شدنی است

ب) دلایل انکار معاد ← (۱) مقایسه غلط قدرت محدود با قدرت نامحدود خداوند

← (۲) تحقق معاد را با قدرت بشری ناممکن و بعید میدانند

نکته مهم: بعید بودن کالی برای انسان هرگز دلیل بر غیرممکن بودن آن نیست

(۳) قرآن یکی از انگیزه های انکار معاد را نشناختن قدرت خدا معرفی میکند

ج) راهکارهای خداوند در قرآن به منکرین معاد :

(۱) بیان استدلال ها و دلایل فراوان بصورت محسوس و عقلی

(۲) وقوع معاد را امری ممکن و شدنی میداند

(۳) با ذکر نمونه هایی خداوند را برانجام معاد توانا میداند (علم و قدرت خدا)

۱. نکات مهم آفرینش نخستین انسان :

۱- تذکر خداوند به منکرین معاد جهت ← الف) جلب توجه آنان به آفرینش اولیه

← ب) تذکر به توانایی خداوند در آفرینش

۲- همانگونه که خداوند قادر است ← الف) انسان را در آغاز خلق کند

← ب) میتواند بار دیگر او را زنده کند

-ترجمه : برای ما مثلی زد در حالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود (۱)

گفت : کیست که این استخوان های بوسیده را دوباره زند کند (۲)

بگو همان خدایی که آن را برای نخستین بار آفرید (۳)

و او به هر خلقتی داناست (۴)

نکات مهم ترجمه :

(۱) نسیان و فراموشی آفرینش اولیه

(۲) مقایسه غلط قدرت محدود خود یا قدرت نامحدود خداوند توسط منکرین معاد

۳) توانایی و اعتراف خداوند بر خلقت مجدد انسان

۴) علم الهی بر انجام هر نوع خلقتی

۲- نکات مهم: بیان نمونه هایی از زنده شدن مردگان:

• نشان دادن قدرت خداوند به صورت محسوس تر با ذکر ۲ نمونه

نمونه اول: داستان عزیز نبی و ذکر نکات مهم آن:

الف) بیانگر سوال پیامبر در مورد چگونگی وقوع معاد

ب) گذر ۱۰۰ ساله عمر مانند خواب کوتاه

ج) توانایی خداوند بر زنده کردن مردگان

د) اعتراف پیامبر بر قدرت و توانایی خدا

۲) نمونه دوم: اشاره به سرانگشتان دست: آیات ۳ و ۴ قیامت:

• نه تنها استخوانهای آنها را به حالت بول در می آوریم بلکه سر انگشتان آنها را نیز همان گونه که بوده مجدداً خلق می کنیم.

- ذکر نکات مهم آیه (۱) بیان آفرینش مجدد انسان ها و امکان معاد

(۲) بیان جنایات در آفرینش و قدرت خداوند

(۳) اعجاز محتوای قرآن و ذکر نکات علمی سابقه در عصر نزول قرآن

بررسی نکات مهم: اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت:

(۱) در برخی از آیات قرآن، زندگی بعد از مرگ بعنوان یک جریان رایج در طبیعت معرفی شده است

(۲) دعوت منکرین معاد به مطالعه جریان همیشگی مرگ و زندگی در طبیعت برای درک بهتر معاد

(۳) فرا رسیدن بهار، رستاخیز طبیعت است که نمونه ای از رستاخیز عظیم است.

(۱) برانگیخته شدن ابرها بوسیله بادهای از نشانه قدرت الهی است

(۲) زنده شدن زمین بوسیله ابر و باران

(۳) رستاخیز طبیعت نمونه ای از رستاخیز عظیم است

※ کل آیه بیانگر امکان معاد

بررسی نکات مهم ترجمه آیه ۹ سوره فاطر:

(۱) خداست که بادهای را میفرستد تا ابرها را برانگیزد

(۲) سپس آن را به سوی سرزمین مرده برانیم و آن

سرزمین مرده .. را بدان وسیله بعد از مرگش

زندگی ببخشیم

(۳) زنده شدن قیامت نیز چنین است

دلایل اثبات ضرورت معاد (۱) معاد لازمه حکمت الهی

(۲) معاد لازمه عدل الهی

۲ نکته مهم درباره ضرورت معاد:
 الف) وقوع معاد امری لازم و ضروری است
 ب) واقع نشدن معاد امری محال و ناروا است

۱) معاد لازمه حکمت الهی :

- ۱) خداوند حکیم
 الف) لازمه حکمت این است که پستیاری بیهوده و عبث نباشد
 ب) اگر خداوند تمایلات و کرایشالی را در درون موجود قرار داده پاسخ مناسب را پیش بینی کرده است.
مثال : رفع تشنگی ← آب / رفع گرسنگی ← غذا
 ج) ۲ نمونه از امیال انسان بدلیل عمر محدود در این دنیا امکان پاسخگویی به آنها نیست
 ۱- میل به جاودانگی ← از نابودی گریزان و انجام کارهایی برای حفظ بقا
 ۲- میل به کمال طلبی ← خواستار همه کمالات و زیبایی ها

نتیجه : باید جهان دیگری (آخرت) باشد که محدودیت های این دنیا را نداشته باشد و انسان به اعمال خود برسد

پیام : از دلایل اثبات ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی	تدبر در آیه : مومنون آیه ۱۱۵
۱) حکیمانه بودن آفرینش انسان	۱) افحسبتم انما خلقناکم عبثا (علت)
۱) نفی آفرینش بی هدف و عبث انسان	۲) وانکم الینا لا ترجعون (معلول)
۲) بازگشت انسان به سوی خداوند	ترجمه : آیا پنداشته اید شما را بیهوده و عبث آفریده ایم
• عبث نبودن جهان آفرینش خلقت (علت) بازگشت انسان به سوی خداست (معلول)	و شما به سوی ما بازگردانده نمی شوید
• سبک آیه : استفهام انکاری	
• میل به جاودانگی انسان بیانگر ضرورت معاد بر اساس حکمت الهی است.	

۲- معاد لازمه عدل الهی

- (۱) عدل یکی از صفات الهی است
 (۲) خداوند عادل است (علت)
 (الف) عدم برابری نیکوکاران با بدکاران (معلول ۱)
 (ب) خداوند وعده داده است تا (۱) هر کس را به آنچه استحقاق دارد برساند (معلول ۲)
 (۲) حق کسی را ضایع نکند (معلول ۳)

(۳) زندگی دنیا به گونه‌ای است که امکان تحقق وعده عادلانه خدا نیست زیرا:

(الف) در این دنیا و عالم همه به پاداش و کیفر تمام اعمال خود نمی‌رسند

(ب) این دنیا و جهان ظرفیت جزا و پاداش کامل انسان را ندارد

مثلا پاداش شهادت در راه خدا

پیام : معاد لازمه عدل الهی	ترجمه	تدبر در آیه ۲۸ سوره قصص
(۱) یکسان نبودن جایگاه مومنان با مفسدین	(۱) آیا مؤمنان کار شایسته انجام می‌دهند با تیاکاران یکسان قرار می‌دهیم	(۱) ام نجل الذین امنوا و عملوا الصالحات کالمفسدین فی الارض
(۲) یکسان نبودن جایگاه متقین با بدکاران	(۲) آیا متقین را مانند بدکاران قرار می‌دهیم	(۲) ام نجعل المتقین کالفجار
* هر دو بیانگر عدل الهی است * بیانگر نظام عادلانه الهی است که هر کس به آنچه استحقاق دارد میرسد.		• سبک آیه استفهام انکاری است

• آشنایی با برخی دلایل انکار معاد با تدبر در آیات

(۱) سوره واقعه آیات ۴۸-۴۵

(۲) سوره مطففین آیات ۱۲-۱۰

(۳) سوره قیامت آیه ۵

- سوره واقعه آیات ۴۸-۴۵

آنان (دوزخیان) پیش از این در عالم دنیا مست و مغرور نعمت بودند و بر گناهان بزرگ اصرار می‌کردند و می‌گفتند: هنگامی که ما مردیم و استخوان شدیم آیا برانگیخته خواهیم شد؟

(۱) بررسی دلایل انکار معاد (۱) مغرور شدن به نعمت های دنیا

(۲) اصرار ورزیدن به گناهان بزرگ و کبیره ۲۲

- سوره مطففین آیه ۱۲-۱۰

وای در آن روز بر تکذیب کنندگان ، همان‌ها که روز جزا را انکار می‌کنند ، تنها کسی که آن را انکار می‌کند که متجاوز و گناهکار است.

بررسی دلایل انکار معاد ← (۱) تجاوز و متجاوز بودن
← (۲) گناه و گناهکار بودن

- سوره قیامت آیه ۵

انسان شک در وجود معاد ندارد بلکه (علت انکارش این است که) او می‌خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت در تمام عمر گناه کند.

بررسی دلایل انکار معاد ، انجام گناه بدون ترس از قیامت

(۱) بیان تعدادی از کارهای نیک ، گناهان که در دنیا قابل جزا و پاداش نیست

شهادت در راه خدا →
دلشاد کردن دیگران →
کمک به یتام ، فقرا →
کارهای عام المنفعه →
ظلم و ستم به دیگران ←
کشتار و قتل دسته جمعی ←
اختلاس ، احتکار ، رباخواری ←

اندیشه و تحقیق

(۲) رابطه بین استعداد و اعمال در وجود انسان و ضرورت وجود معاد چیست.

پاسخ سوال بر اساس ضرورت اثبات معاد بر اساس حکمت الهی

درس ۵

منزلگاه بعد (عالم برزخ)

- وقتی انسان می میرد
- ۱) سرنوشت او پس از مرگ چیست؟
 - ۲) چه اتفاقی برایش می افتد؟
 - ۳) آیا به صورت مستقیم وارد جهان آخرت می شود؟ (من وراثهم برزخ الی یوم یبعثون)
 - ۴) اینکه مرحله دیگری را پیش رو دارد؟
 - الف) چه نام دارد؟
 - ب) چه ویژگی هایی دارد؟
 - ج) چه ارتباطی میان دنیا و آن هست؟

آشنایی با چند واژه:

- ۱- برزخ: در لغت به معنای فاصله و حائل میان دو چیز است.
- ۲- عالم برزخ
 - الف) عالم برزخ میان زندگی دنیایی و حیات اخروی است.
 - ب) آدمیان پس از مرگ وارد آن می شوند.
 - ج) و تا قیامت در آنجا می مانند.
 - د) در صورتی که نیکوکار باشد (علت) از لذت های آن برخوردار می شوند. (معلول)
 - ه) بدکار باشد (علت) از عذاب ها و دردها متالم (معلول)
- ۳- توفی
 - فرشتگان حقیقت وجود انسان را که همپان روح است به طور کامل و تمام دریافت می نماید. (توفی)
 - توفی بیانگر وجود حیات در عالم برزخ است.

موضوع	ترجمه	تدبر در آیات مؤمنون
۱) آگاهی انسان به اعمال خود در برزخ (وجود شعور و آگاهی)	آنگاه که مرگ یکی از آنها فرا رسد می گوید:	۱) حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون
۱) حسرت و پشیمانی و ضایع کردن عمر	پرورد گارا مرا باز گردانید	۲) لعلی اعمل صالحا فیما ترکت
۱) درخواست بازگشت از خداوند	باشد که عمل صالح انجام	۳) کلا
۲) آگاهی از کاستی اعمال خود و اعتراف به آن	دهم آنچه را در گذشته	۴) انها کلمه هو قائلها
۳) رد شدن درخواست بدکاران	ترک کرده ام هر گز این	۵) و من وراثهم برزخ الی یوم یبعثون
(عدم پذیرش)	سخنی است که او می گوید	
۴) آنها فقط حرف میزنند (قائلها)	و پیش روی آنها برزخ	
۵) برزخ حائل میان دنیا و آخرت (یوم یبعثون)	است تا روز قیامت (روزی که برانگیخته شود)	
* ارتباط معنایی با:		
- الناس نیام		
- در جنگ بدر: سخن پیامبر		

ویژگی های عالم برزخ :

۱- وجود حیات : با توفی ← الف) روح به فعالیت آگاهانه خود ادامه میدهد (امتداد حیات روح در برزخ)

ب) در عالم برزخ حیات جسمانی وجود ندارد (فقدان حیات بدن و جسم

(عدم حیات جسمانی)

ج) نمونه تلقین میت به هنگام دفن

۲- وجود شعور و آگاهی در عالم برزخ:

۱) مشاهده اعمال دنیوی و ذرک آنها (قال رب ارجعون)

۲) ذکر ۳ نمونه از گفتگو و مکالمه انشان

*: آیه ۹۷ سوره نساء: فرشتگان به کسانی که روح آنان را دریافت می کنند ۱) در حالی که به خود ظلم

کرده اند می گویند:

شما در دنیا چگونه بودید؟ ۲)

گفتند: ما در سرزمین خود تحت فشار و مستضعف بودیم فرشتگان گفتند مگر زمین خدا وسیع نبود

که مهاجرت کنید:

ترجمه:

۱- دریافت روح ظالمان (توفی)

۲- گفتگو و احوال پرسی فرشتگان از ظالمان دلیل بر شعور و آگاهی در عالم برزخ است.

پیام:

*: آیه ۳۲ سوره نحل: آنان که فرشتگان روحشان را می گیرد ۱) در حالی که پاک و پاکیزه به آنها می گویند:

سلام بر شما ، وارد بهشت شوید به خاطر اعمالی که انجام داده اید. ۲)

ترجمه:

۱- دریافت روح پاکیزگان ← توفی ← بیانگر وجود حیات

۲- گفتگو فرشتگان ← وارد بهشت شوید (علت) ← به خاطر اعمالی که انجام داده اید (معلول) که

پیام:

گفتگو بیانگر شعور و آگاهی است.

*: سخن گفتن پیامبر با کشته شدگان جنگ بدر:

رسول خدا به بزرگان لشکر کفار که در جنگ بدر کشته شده بودند فرمود: آنچه پروردگارتان به ما وعده داده

بود ، حق یافتیم . آیا شما نیز آنچه پروردگارتان وعده داده بود حق یافتید؟

اصحاب گفتند : ای رسول خدا چگونه با مردگان سخن می گوئید؟

حضرت فرمود : قسم به کسی که جانم در دست اوست ایشان به این کلام از شما شنواترند و فقط نمی توانند

پاسخ دهند.

- این گفتگو بیانگر وجود شعور و آگاهی در عالم برزخ است.

۳ نشانه وجود ارتباط میان دنیا و عالم برزخ :

- الف: بسته نشدن پرونده اعمال
- ب: دریافت پاداش خیرات بازماندگان
- ج: ارتباط متوفی با خانواده

الف) بسته نشدن پرونده اعمال :

(۱) پرونده برخی اعمال انسان با مرگ بسته نمی‌شود (آثار ما تاخر)

(۲) امکان دارد بر اعمال نیک یا بد آن افزوده یا کاسته شود

(۳) در مجموع افعال پاداش و مجازات است

(۴) ینبؤالانسان یومئذ بما قدمه

ترجمه: در آن روز به انسان خبر داده میشود به آنچه پیش از مرگ او آنچه پس از مرگ فرستاده است.

پیام: آیه بیانگر آثار ماتقدم و ما تاخر است ۳

بیانگر شباهت دنیا و برزخ است (پرونده انسان در هر دو باز است)

در قیامت انسان از اعمال ما تقدم و ما تاخر بصورت کامل آگاه می‌شود.

زطرف تحقق این آیه (قیامت است)

(۵) سخن رسول خدا (ص) در مورد سنت های نیک و سنت های زشت

* هر کس سنت و روش نیکی را در جامعه جاری سازد تا وقتی که در دنیا مردود به آن سنت عمل می‌کند ثواب آن

اعمال را به حساب این شخص هم می‌گذارند، بدون آنکه از اجر انجام دهنده آن کم کنند.

* و هر کس سنت زشتی را در بین مردم مرسوم کند تا وقتی که مردمی بدان عمل کنند گناه آن را به حساب او

می‌گذارند بدون اینکه از گناه عامل آن کم کنند.

* تعریف دو اصطلاح :

(۱) آثار ما تقدم: این اعمال محدود به دوران زندگی انسان است و با مرگ پرونده این اعمال بسته می‌شوند.

مانند ← نماز و روزه

منفی: مدسازی های غلط، تولید و نشر مطالب نامناسب و غیر اخلاقی که موجب سنگین شدن پرونده گناهان فرد حتی پس از مرگ می‌شود.

(۲) آثار ما تاخر ← آثار (با مرگ بسته نمی‌شود)

مثبت: نوشتن کتاب: اهداء کتاب به کتابخانه در پیرونده عمل او پاداش می‌نویسند

و بر حسنات او می‌افزاید.

- ۳-ب : دریافت پاداش خیرات بازماندگان نمونه ها
- ← دادن صدقه
 - ← طلب مغفرت و آمرزش
 - ← دعای خیر
 - ← انفاق و انجام خیرات
 - ← زیارت قبور

۳-ج : ارتباط متوفی با خانواده :

شخص از امام کاظم (ع) درباره وضع مومنان پس از مرگ پرسید :

آیا مومنان به دیدار خانواده خویش میروند ؟ (۱)

فرموده آری پرسید : چقدر ؟

- فرمودند : بر حسب مقدار فضیلت هایش (۲) برخی از آنان
- ← هر روز
 - ← هر دو روز
 - ← هر سه روز
 - ← کمترین آنها هر جمعه

پیام ها : (۱) پرسش از وضع مومنان در عالم برزخ (۲) تاثیر کمیت (مقدار) فضیلت های آنها

نه کیفیت

درس ۶

واقعۀ بزرگ = قیامت = رستاخیز = پایان دنیا

مقدمه چگونگی

تحقیق قیامت

(۱) ناگهانی

(۲) وقوعش وعده داده شده و حتمی است (لیجمعنکم الی یوم القیامه لا ریب فیہ ...)

(۳) زمانش نامعلوم

(۴) انسان آن را دور می‌پندارد

(۵) وقوع قیامت ← آغازی است بر حیات ابدی انسان = حیات مجدد

ترسیم قیامت در قرآن :

آیه ۲ حج ← ترجمه : مادر شرده طفل خود را فراموش می‌کند

پیام : (۱) سختی و بزرگواری و عظمت قیامت (۲) گرفتن احساس عاطفه از مادران

ترجمه : از هیبت آن روز همچون افراد مست هستند در حالیکه مست نیستند ولیکن عذاب خدا سخت است

پیام : (۱) گرفتن عقل از مردم (۲) بیان سختی و عظمت قیامت بملت تشابه گناهان به مستی

آیه ۸۹ نمل : تنها نیکوکارانند که از وحشت این روز در امان‌اند

الف) مرحله اول قیامت وقوع ۳ حادثه

- نکته ۱ : با پایان یافتن دنیا آغاز می‌شود

(۱) شنیدن صدای مهیب

(۲) مرگ اهل آسمان و زمین

(۳) تغییر در ساختار زمین و آسمان‌ها

ب) مرحله دوم قیامت وقوع ۵ حادثه

(۱) زنده شدن همه انسان‌ها (آغاز حیات مجدد)

(۲) کنار رفتن پرده از حقایق عالم

(۳) بر پا شدن دادگاه عدل الهی

(۴) دادن نامه اعمال

(۵) حضور شاهدان و گواهان

الف) پیامبران و امامان

ب) فرشتگان الهی

ج) اعضای بدن انسان

۲۸

نکته ۲ : وقوع ۵ حادثه مرحله دوم (معلول) آمادگی انسان‌ها برای دریافت پاداش و کیفر است.

الف) مرحله اول قیامت (با پایان یافتن دنیا آغاز میشود)

- ۱) شنیدن صدای مهیب ← ۱- فرا گرفتن صدایی مهیب و سهمگین در آسمان ها و زمین
 ۲- این اتفاق ناگهانی است (علت) ← موجب غافلگیری همه میشود (معلول)
 ۳- همه آن را میشنوند
- ۲) مرگ اهل آسمان ها و زمین ← ۱- همه اهل آسمان ها و زمین می میرند جز آنها که خدا نمی خواهد. (پیامبران و امامان)
 (پس از نفخ صور اول) ۲- برچیده شدن بساط حیات (انسان و دیگر موجودات)
- ۳) تغییر در ساختار زمین و آسمان ها ← الف) در آسمان ها ← ۱) خورشید در هم پیچیده ← بی نور ← تاریک
 ۲) ستاره ← به یکباره تاریک
 ب) در زمین ← ۱- به شدت میلرزد
 ۲) خرد میشود
 ۳) کوه ها سخت درهم کوبیده ← متلاشی ← تبدیل به ذرات گردوغبار ← پراکنده در هوا
 ج) دریاها ← بهم متصل ← از درون آنها آتش زبانه میکشد
- نکته: این تغییرات چنان گسترده است که آسمان ها و زمین به آسمان ها و زمین دیگر تبدیل میشود.

تدبر در آیه	ترجمه	پیام ها: سومین حادثه در مرحله اول قیامت
یوم ترجف الارض و الجبال کانت الجبال کثیباً مهیلاً	در آن روز زمین و کوه ها سخت به لرزه درآیند و کوه ها به صورت توده هایی از شن درآیند	کلمات کلیدی: ترجف - کثیباً مهیلاً بیانگر: تغییر در ساختار زمین و آسمان ها در مرحله اول قیامت

سوال: علت ۵ واقعه مرحله دوم:

جواب: انسانها آماده دریافت پاداش و کیفر شوند.

(ب) مرحله دوم قیامت : وقوع ۵ حادثه :

- ۱- زنده شدن همه انسان ها
- ← الف) پیچیدن بانگ سهمناگی در عالم (نفخ صور دوم)
 - ← ب) آغاز حیات مجدد انسان (حیات جسم و کالبد)
 - ← ج) با این صدا
 - ← ۱- همه مردگان زنده می شوند
 - ← ۲- در پیشگاه خدا حاضر می شوند
 - محسور شدن جسم + روح
 - ← ۳- حالت گناهکاران با شنیدن صدا :
- الف) دنبال راه فرار می گردند.
 ب) دل های آنها سخت هراسان
 ج) چشم هایشان از ترس به زیر افکنده است
 • شبیه مرحله اول است (مست)

۲- کنار رفتن پرده از حقایق عالم :

- در آن روز به (علت) تاییدن نور حقیقت از جانب خدا
- وقوع ۲ معلول
- ← معلول ۱ : پرده ها کنار می رود
 - ← معلول ۲ : آشکار شدن
 - ← الف) بسیار حقایق
 - ← ب) اعمال و رفتار انسان
 - ← ج) نیت انسان
 - ← د) حواشی قلع و شیرین وقوع در زمین

۳- برپا شدن دادگاه عدل الهی :

- الف) با آماده شدن صحنه قیامت آغاز
- ← ۱) دادگاه عدل الهی
 - ← ۲) سنجیدن افکار + نیت ها در ترازوی عدل الهی
 - ← ۳) سنجش اعمال حتی به اندازه ذره
- ب) میزان و معیار سنجش اعمال : اعمال پیامبران و امامان : (معلول)
 زیرا (علت) : اعمال آنان عین آن چیزی است که خدا دستور داده است.
- ج) نحوه ارزش گذاری اعمال : هرچه اعمال انسان ها به راه و روش پیامبران و امامان نزدیک تر باشد (علت) ارزش افزون تری دارد (معلول)

۴- دادن نامه اعمال (پس از حسابرسی) :

الف) چگونگی و انواع دادن نامه اعمال به افراد → (۱) نیکوکاران : دست راست (اصحاب یمین)
→ (۲) بدکاران : دست چپ (اصحاب شمال)

ب) تفاوت نامه عمل با نامه های دنیوی:

(۱) تفاوت بنیادین و اساسی دارد

(۲) نامه های دنیوی : صرفاً گزارشی است از عمل به صورت کلمات نوشته است

نامه عمل → (علت) → خودعمل، عین عمل، حقیقت عمل، تجسم عمل، باطن عمل

(معلول) → بنابراین تمام اعمال انسان در قیامت حاضر شده و انسان آن را می بیند

ج) تجسم اعمال به صورت → ۱- بسیار زیبا و لذت بخش

→ ۲- بسیار زشت، وحشتناک و آزار دهنده تجسم می شود

د) واکنش بدکاران با دیدن نامه عمل → (۱) دست به انکار می زنند

(۲) برای نجات از مهلکه به دروغ سوگند می خورند

در این هنگام خداوند شاهدان و گواهان را حاضر می کند -

دیگر انکار کردن میسر نیست.

۵- حضور شاهدان و گواهان :

انواع شاهدان :

ج) اعضای بدن

ب) فرشتگان و الهی

الف) پیامبران و امامان

(۱) پیامبران و امامان هم → الف) در دنیا ناظر و شاهد بر اعمال انسان بوده اند

→ ب) در روز قیامت نیز شاهدان دادگاه عدل الهی هستند

الف) پیامبران و امامان

(۲) بهترین گواهان قیامت اند (معلول) چون :

الف) ظاهر و باطن اعمال انسان را دیده اند (علت ۱)

ب) از هر گونه خطایی مصون و محفوظ اند (علت ۲)

۲۶

(۳) پیامبر اسلام (ص) شاهد و ناظر بر همه پیامبران و امت هاست

(ب) فرشتگان الهی ← (۱) در طول زندگی انسان همواره ← مراقب انسان بوده‌اند (لحافظین)
 ← تمامی اعمال انسان را ثبت و ضبط کرده‌اند (کراما کاتبین)
 (۲) بیان آیات ۱۰-۱۲ انفطار :

آیه : و ان علیکم لحافظین کراما کاتبین یعلمون ما تفعلون

ترجمه : بی گمان برای شما نگهبانی است عتید و رقیب نویسندگانی گرانقدر، میدانند آنچه انجام می‌دهید.

پیام : (۱) بیانگر حضور شاهدان و گواهان در روز قیامت (فرشتگان الهی) است
 (حافظین + کراما کاتبین ← یعلمون (۳) ویژگی فرشتگان الهی)

(ج) اعضای بدن :

(۱) یک نکته مهم : شهادت اعضای بدن انسان در قیامت بیانگر جسمانی بودن معاد است

(۲) دلایل شهادت اعضای بدن انسان ← الف) سوگند دروغ بدکاران برای نجات از مهلکه

ب) زدن مهر خاموشی بر دهان بدکاران توسط خداوند

(۳) شهادت اعضای بدن ← الف) به اذن خداست

ب) از طریق سخن گفتن است

ج) شهادت بر علیه صاحب خود

(۴) تدبر در آیه : ۶۵ سوره یس

الیوم نختم علی افواههم و تکلمنا ایدیههم و تشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون

ترجمه : امروز بر دهانشان مهری می‌نهم و دست و پاهایشان با ما سخن می‌گویند و شهادت می‌دهند درباه آنچه انجام داده‌اند.

پیام ها : (۱) در روز قیامت پس از قسم دروغ بدکاران ← به اذن خدا ← دست و پاها ← سخن می‌گویند ← شهادت می‌دهند

(۲) تکلمنا ← برای دست ها / تشهد ← برای پاها هردو بیانگر جسمانی و روحانی بودن معاد است

(۵) واکنش بدکاران نسبت به شهادت اعضای خود :

(۱) شگفت زده

(۲) خطاب بالحن سرزنش آمیز به اعضای خود : چرا بر علیه ما شهادت دادیدم

(۳) پاسخ اعضا : ما به اذن خدا سخن گفتیم و شهادت دادیم

تدبر در آیات :

(۱) سوره فجر آیه ۲۴: ای کاش برای این زندگی‌ام چیزی از بیش فرستاده بودم بیانگر :

- آثار ماتقدم

- انجام عمل صالح در دنیا

- آگاهی از پروانه عمل خود

- حسرت خوردن و سرزنش خود

(۲) انعام آیه ۲۷: ای کاش ← (الف) به دنیا باز گردانده می‌شدیم

← (ب) آیات پروردگاران را تکذیب نمی‌کردیم

← (ج) از مؤمنان بودیم

(۳) فرقان آیه ۲۷: ای کاش ← همراه

هو هم مسیر پیامبر (ص) بودیم ← پیام: در مسیر اطاعت از پیامبر قدم بر می‌داشتیم

(۴) فرقان آیات ۲۸-۲۹: ای کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی‌کردیم (معلول) زیرا او ما را از یاد

خدا بازداشت (علت)

* نکته:

ای کاش = نشانه حسرت و آگاهی از حقیقت اعمال و عاقبت شوم بدکاران در قیامت است.

* اندیشه و تحقیق و پاسخ به سوال (۱) شاهدان اعمال ما در قیامت چه کسانی هستند؟ ← ذکر ۳ مورد

(۲) برخی از وقایع مرحله دوم قیامت را بیان کنید ← ذکر ۵ مورد

درس ۷ :

فرجام کار : (سرانجام و سرنوشت انسان در آخرت)

مقدمه : جایگاه انسان ها پس از پایان حسابرسی
۱- نیکوکاران و رستگاران ← راهنمایی به بهشت
۲- بدکاران ← رانده شدن گروه، گروه به سوی جهنم

اینجا بهشت است :

(۱) نحوه پذیرش و ورود

۱- راهنمایی به سوی آن

۲- آماده استقبال و پذیرایی از بهشتیان

(۲) درهای بهشت (طبقات)

۱- کشیده بودن درها به روی بهشتیان

۲- دارای هفت درب (طبقه) الف) درب مخصوص پیامبران و صدیقان

ب) درب مخصوص شهیدان

ج) و درهای دیگر.....

۳- از هر دری فرشتگان برای استقبال می آیند.

(۳) نحوه برخورد فرشتگان با بهشتیان

الف) استقبال از آنان

ب) سلام به بهشتیان

ج) خوش آمدگویی به آنان

د) دعوت ورود به بهشت و زندگی برای همیشه در آن

(۴) گفتگوی بهشتیان

۱) سپاس خداوند (قالوا الحمد لله) بخاطر

۲) به وعده خود وفا کرده (صدق وعده خدا)

۳) عطای این جایگاه زیبا

۴) زدودن حزن و اندوه از آنان

۵) دور کردن رنج و درماندگی از آنان

۲- هم صحبتی با خدا (مترنم به جمله تنزیه): مبرا دانستن خداوند از هر عیبی

(تو پاک و منزهی) (سبحانک اللهم)

(۵) سرور رستگاران به خاطر

۱- دستیابی به بالاترین نعمت بهشت (رستگاری بزرگ)

۲- یعنی رسیدن به مقام خشنودی خدا (نعمت رضوان)

۳۴

۶) توصیف نعمت های بهشتی :

- ۱) هم صحبتی با خدا
- ۲) مترنم به تنزیه سبحانک اللهم : تو پاک و منزهی (زمزمه پیوسته بهشتیان)
- ۳) هرچه دلهاشان تمنا کند و دیدگانش را خوش آید آماده می بینند
- ۴) سرای سلامتی (دارالاسلام) است زیرا :

یکی از اسامی بهشت دارالسلام است.

پیام ها: چگونه زندگی در دنیا و نتایج آن در آخرت	تدبیر در ترجمه آیات
<p>صداقت و راستی و راستگویی عامل :</p> <p>- سودبخشی</p> <p>- قرار گرفتن در زمره بهشتیان</p> <p>- بهره مندی از باغ های بهشتی</p>	<p>امروز روزی است که راستی راستگويان به آنها سود بخشد</p> <p>برای آنها باغ هایی از بهشت است.</p> <p>(۱) آیه ۱۹ مانده :</p>
<p>(۱) وسعت بهشت به وسعت آسمان ها و زمین است</p> <p>(۲) برای قرار گرفتن در زمره بهشتیان باید :</p> <p>(الف) شتاب در رسیدن به آمرزش پروردگار</p> <p>(ب) از متقین باشیم (۵ ویژگی متقین)</p> <p>(۱) انفاق کنیم</p> <p>(۲) کظم غیظ کنیم (فرو بردن خشم)</p> <p>(۳) چشم پوشی از خطای مردم</p> <p>(۴) نیکم کار باشیم</p> <p>(۵) در هنگام ارتکاب عیب زشت :</p> <p>- به یاد خدا باشد</p> <p>- زود پشیمان شود</p>	<p>شتاب کنید برای رسیدن به آمرزش پروردگار تا در بهشتی که وسعت آن : آسمان ها و زمین است و برای متقین آماده شده است همان ها که : در زمان توانگری و تنگدستی :</p> <p>۱- انفاق میکنند - کظم خود را فرو میبرند</p> <p>۳- از خطای مردم چشم پوشی میکنند</p> <p>خداوند نیکوکاران را دوست دارد :</p> <p>آنها :</p> <p>- وقتی مرتکب عمل زشتی میشوند</p> <p>- یا به خود ستم میکنند</p> <p>(۱) به یاد خدا می افتند</p> <p>(۲) برای گناهان خود طلب آمرزش میکنند</p> <p>(۲) آیات ۱۳۵ - ۱۳۲ آل عمران</p>
<p>شرایطی گرامی داشته شدن در باغ های بهشتی و قرار گرفتن در زمره بهشتیان :</p> <p>۱- رعایت و رعایت عهد و امانت های خود</p> <p>۲- ادای شهادت به راستی و درستی</p> <p>۳- مواظبت و مواظبت بر نماز خود (نماز اول وقت)</p>	<p>و آنها که امانت ها و عهد خود را رعایت میکنند آنها که به راستی ادای شهادت کنند آنها بر نماز مواظبت دارند آنها در باغ های بهشتی گرامی داشته میشوند</p> <p>(۳) آیات ۳۵-۳۲ معارج</p>

اینجا جهنم است جایگاه دوزخیان (جهنم) :

- ۱- نحوه ورود
 - ← (الف) رانده شدن بصورت گروه گروه
 - ← (ب) بسته شدن با غل و زنجیر
- ۲- جایگاه
 - ← (الف) تنگ
 - ← (ب) آتش بسیار سخت و سوزاننده
 - ← (ج) آتش حاصل عمل (اختیاری) خود آنهاست (علت) - از درون جان آنها شعله میکشد (معلول)

۳) حسرت دوزخیان : ای کاش : (معلول)

- خدا را فرمان میبردیم (۴ علت زیر)

- فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمیکردیم (معلول) ، باز داشتن از یاد خدا (علت)

• نکته : عامل بازدارندگی از یاد خدا دوست بد است

- دریغ بر ما بخاطر آن کوتاهی هایی که در دنیا کردیم

- عمل صالح انجام ندادیم

۴) درخواست دوزخیان از خداوند ما را از اینجا بیرون بر (پروردگارا شقاوت بر ما چیره شد، ما مردم گمراهی بودیم)

توجه : مشابه این درخواست در عالم برزخ درس ۵
اگر به دنیا باز گردیم
عمل صالح انجام دهیم

۵) پاسخ قطعی خداوند به درخواست آنان

(رد درخواست همراه با بازخواست)

آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم؟
تا هر کس میخواست به راه راست آید
ما میدانیم اگر به دنیا برگردید همان راه گذشته را در پیش می گیرد.

۶) بیان دوزخیان در مقصردن دیگران

دوزخیان گاهی دیگران را مقصر میدانند
می گویند: شیطان، بزرگان و سرور و ائمان عامل گمراهی ما شدند

علت
معلول

• نکته مهم : این علت قابل قبول نیست عامل گمراهی خود انسان است.

۷) سخن شیطان
۱- من فقط شما را فرا خواندم : (کار شیطان فریب و وسوسه است)

۲- شما نیز مرا پذیرفتید

۳- مرا ملامت نکنید و خود را ملامت کنید (بازخواست شیطان از انسان)

• موارد ۲ و ۳ بیانگر اختیار انسان است و اینکه عامل گناه خود انسان است

۸) سخن دوزخیان با نگهبانان

روى آوردن به آنان
تا آنها برایشان از خداوند تخفیف بگیرند

سخن نگهبانان به دوزخیان : (بازخواست) مگر پیامبران برای شما دلایل روشن نیاوردند؟

دوزخیان می گویند: بلی (پذیرش جبری نبوت)

رد درخواست جهنمیان توسط فرشتگان و آن را بی جا میدانند (مردود شمردن تقاضای تخفیف)

تدبر در ترجمه آیات	ویژگی های جهنمیان یا زمینه هایی که باعث و علت رفتن به جهنم میشود
(۱) ترجمه آیات ۴۷-۴۸ اثر	جهنمیان میگویند ما در دنیا : (عوامل بازدارنده) ۱- نماز نمیخواندیم ۲- از محرومان دستگیری نمیکردیم ۳- همراه با بدکاران غرق در معصیت خدا بودیم ۴- روز رستاخیز را تکذیب میکردیم.
(۲) آیه ۱۸ سوره نساء	۵- کسانی که کارهای زشت انجام دهند هنگامی که مرگ یکی از آنها فرا رسد میگویند: ۶- الان توبه کردم، توبه نیست (به تاخیر انداختن و توبه نکردن به موقع) اینها کسانی هستند که عذابی دردناک برایشان فراهم کردیم تسویف
(۳) آیات ۴۶-۴۵ واقعه	جهنمیان پیش از این در دنیا ۷- مست و مفرور نعمت بودند ۸- و برگناهان بزرگ اصحاب رومی ورزیدند (فریفته شدن به نعمت های دنیا)

۳ رابطه میان عمل و پاداش و کیفر
 ۱- رابطه قرار دادی
 ۲- رابطه طبیعی
 ۳- تجسم عمل ← مخصوص آخرت. عمیق تر و کامل تر از ۲ مورد فوق

۱- رابطه قرار دادی

۱- تعریف رابطه قراردادی: پاداش و کیفر بر اساس مجموعه ای از قراردادها تعیین می شود
 ذکر ۲ مثال
 الف) کارمچین ← رابطه قرار دادی دستمزد مشخص
 ب) مجرم ← پرداخت جریمه نقدی یا زندان مطابق با قوانین و مقررات

۲) ذکر ویژگی ها
 ۱- انسان آن را وضع و ایجاد کند ← (قراردادی)
 ۲- قابل تغییر است (با وضع قوانین جدید)
 مثلا کیفر جرم زندان ← به جریمه نقدی
 ۳- آنچه اهمیت دارد تناسب میان جرم و کیفر است تا عدالت

برقرار شود

۲- رابطه طبیعی:

۱- تعریف رابطه طبیعی: پاداش و کیفر محصول خود عمل است.

- ذکر ۳ مثال:
- ۱- استعمال سیگار ← امراض گوناگون
 - ۲- اهل مطالعه و تحقیق ← افزایش علم و آگاهی
 - ۳- ورزش ← سلامت و تندرستی

ویژگی ها:

- ۱- توسط انسان وضع ایجاد نمی شود.
- ۲- انسان ها نمی توانند آن را تغییر دهند (غیر قابل تغییر)
- ۳- انسان ها باید خود را با آن هماهنگ کنند (تطبیق دهند)
- ۴- انسان ها با آگاهی کامل: (الف) برنامه زندگی خود را تنظیم کنند.
- (ب) سعادت زندگی خویش را تنظیم کنند.

۳) تجسم عمل :

۱- این رابطه عمیق تر و کامل تر از ۲ نوع قبلی است.

۲- این رابطه مخصوص قیامت است.

۳- آنچه انسان با خود به قیامت می برد (نامه عمل) باطن اعمال است ← تجسم عمل

۴- تجسم عمل در دنیا قابل مشاهده نیست (در دنیا ظاهر عمل قابل مشاهده است)

۵- جنبه های یک عمل

- (۱) جنبه ظاهری: بعد از عمل از بین می رود.
- (۲) جنبه باطنی (الف) هرگز از بین نمی رود.
- (ب) در روح انسان باقی می ماند

۶- بنابراین هر علمی که ما در دنیا انجام می دهیم در آخرت:

(الف) حقیقت و باطن آن عمل در جهان آخرت به صورت مجسم می بینیم.

(ب) تجسم عمل بصورت: زشت و درد آور - زیبا و لذت بخش

(ج) انسان خود را در میان باطن اعمال می بیند

۷- پاداش و مجازات در روز قیامت عین عمل ماست

۸- بنابراین در عرصه قیامت تصویر اعمال، گزارش از اعمال، نمایش داده نمی شود (مخصوص دنیا است) بلکه عین،

خود، تجسم، حقیقت و باطن عمل است

پیام موضوع: تجسم عمل	ترجمه	تدبر در قرآن سوره نساء آیه ۱۰
۱- تجسم حقیقت اعمال برای ظالمان ۲- فرو بردن ظالمان در آتش معلول خوردن اموال یتیمان به ظلم است	کسانی که اموال یتیم را از روی ظلم میخورند جز این نیست که آتشی در شکم خود فرو میبرند و به زودی در آتشی فروزان در آیند	ان الذین یا کلون اموال الیتامی ظلما ↑ (۱) انما فی بطونهم ناراً ← علت (۲) و سیصلون سعیرا ← معلول
۲- تجسم عینی و حقیقی خوردن مال یتیم = فرو بردن آتش در شکم است (فی بطونهم ناراً)		
۳- سیصلون: بیانگر (وعده قریب الوقوع خداوند به ظالمان)		

ارتباط معنایی آیه با سخن پیامبر (ص): برای توبه زنجار هم نشینی خواهد بود که هرگز از تو جدا نمی گردد و با تو دفن می شود آنگاه آن هم نشین در ر ستاخیز با توبه الکیخته می شود و توبه سئول آن هستی ، پس دقت کن هم نشینی که انتخاب می کنی نیک باشد زیرا...

پیام های سخن پیامبر :

- ۱- کردار انسان همراه جدایی ناپذیر انسان
- ۲- انسان مسئول کردار خویش است
- ۳- کردار نیک مایه انس انسان ← (مونس) انسان (معلول) } بیانگر تجسم عمل در روز قیامت
- ۴- کردار زشت مایه وحشت (موحش) انسان (معلول) ← علت

اندیشه و تحقیق : ۱- چرا در کیفر و مجازات اخروی ظلم راه ندارد ؟ چون در قیامت کیفیت و مجازات همان عینیت یافتن خود عمل است

۲- بررسی تفاوت ها و ویژگی های میان دنیا ، برزخ ، آخرت

ردیف	دنیا	برزخ	آخرت
۱	محل عمل است	محل برداشت است	محل برداشت است
۲	پرونده عمل باز است (ماتقدم)	پرونده عمل باز است (ما تاخر)	پرونده عمل بسته است
۳	فقط جنبه ظاهری عمل قابل مشاهده است	بهره ای از آثار اخروی عمل ظاهر میشود	آثار اخروی عین عمل و جنبه باطنی ظاهر میشود
۴	آگاهی انسان محدود است	آگاهی انسام به اعمال خود بالا میرود	سطح آگاهی بالا میرود و عین عمل خود را مبینند
۵	پاداش و مجازات ها قراردادی و طبیعی است		پاداش ها و مجازات ها تجسم خود عمل است

درس ۸

آهنگ سفر

مقدمه :

۱- سخن امام کاظم (ع) : خدایا می‌دانم که بهترین توشه مسافر کوی تو عزم و اراده است که با آن خواستار تو شده باشد.

۲- تعیین سرنوشت ابدی انسان (معلول) بر اساس اعمال انسان
(علت) و در دنیا مشخص می‌شود

۳- قدم نهادن در مسیر سرنوشت ابدی ۲ شرط لازم دارد
۱- موفقیت آن حتمی باشد
۲- سرانجام و آخرتی آباد را برای ما رقم بزند

۴- هدف از خلقت انسان رسیدن به مقام قرب الهی است (مقدمه)

۵- پس در حقیقت خدا مسیر و هدف اصلی زندگی ماست (نتیجه)

۶- نتایج درک این هدف و قرار دادن زندگی در مسیر قرب الهی، بدست آوردن:

الف) زندگی لذت بخش و مطمئن در دنیا

ب) رستگاری ابدی در آخرت

۷- لازمه رسیدن به هدف بزرگ و برتر (قرب الهی) برنامه ریزی است

۸- اقدامات لازم جهت گام گذاشتن در مسیر قرب الهی و ثابت ماندن در این راه عبارتند از:

الف) تصمیم و عزم برای حرکت

ب) عهد بستن با خدا

ج) مراقبت

د) محاسبه و ارزیابی

۱- تصمیم و عزم برای حرکت

تعریف عزم: به معنای اراده و تصمیم برای انجام کار (ارتباط با تفکر و اختیار ← موخر بر آن)

کاربرد عزم: آدمی با عزم خویش آنچه را که انتخاب کرده عملی می‌سازد (عقلی ساختن انتخاب‌ها با عزم و تصمیم است)

بررسی آثار انواع عزم:

۱- هر قدر عزم قوی‌تر ← رسیدن به هدف آسان‌تر (عامل تسهیل ایصال به هدف عزم قوی)

۲- کارهای بزرگ عزم‌های بزرگ می‌خواهد

۳- آثار عزم‌های بزرگ و قوی
۱) استواری بر هدف

۲) شکیبایی و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به هدف

۴- آنانی که عزم ضعیف دارند
الف) در برابر تندباد حوادث تاب نمی‌آورند

ب) مشکلات راه آنان را به عقب نشینی وادار می‌کند

۵- آنان که عزم قوی دارند
الف) سرنوشت را بدست حوادث نمی‌سپارند

ب) و با قدرت به سوی هدف قدم بر میدارند

۴۱

- سفارش لقمان حکیم به فرزندش بعد از نشان دادن راه و رسم زندگی :

و اصبر علی ما اصابک ان ذلک من عزم الامور :

ترجمه : صبر کن بر آنچه در این مسیر به تو میرسد که این از عزم و اراده در کارهاست

پیام ها ← ۱- تصمیم و عزم برای حرکت
← ۲- اولین قدم برای حرکت و ثابت ماندن در راه قرب الهی تصمیم عزم برای حرکت است

۲- عهد بستن با خدا

۱- عهد کننده با خدا : کسی است که راه رستگاری که همان قرب الهی است را شناخته و میخواهد در مسیر گام بردارد.

۲- موضوع و محتوای عهد (۱) انجام واجبات الهی برای خشنود سازی خداوند ← (رسیدن به هدف)

(۲) اجتناب و دوری از انجام کارهای حرام ← (دور شدن از هدف)

۳- شرط ← رضایت الهی: راه رستگاری و خوشبختی = بندگی خدا = صراط مستقیم = قرین رضایت الهی

← ناخوشنودی خدا : ظلم به خود = در مسیر هلاکت و تفاوت = ناسپاسی

۴- دو پیشنهاد مهم در موقع عهد بستن با خدا

الف) انتخاب بهترین زمان ← بعد از نماز

← شب های قدر

← شب یا روز جمعه

ب) تکرار عهد و پیمان خود در زمان های معین ← این کار موجب استحکام بیشتر

عدم فراموشی آن

مانند ← آخر هر هفته

← هر ماه

← شب و روز هر سال

شماره آیه	ذکر ترجمه	آثار و ثمره عمل به عهد و پیمان یا پیمان شکنی
آیه ۱۰ فتح	هر کس که نسبت به عهدی که با خدا بسته وفا کند (علت) ← به زودی پاداشی عظیم به او خواهد داد (معلول)	بهره‌مندی از پاداش عظیم خداوند ثمره عهد و پیمان
آیه ۷۷ آل عمران	کسانی که پیمان الهی و سوگند خود را به بهای ناچیزی فروشنده (علت) (عهد شکن هستند) آنها بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت (معلول ۱) خداوند با آنها سخن نمیگوید (معلول ۲) به آنان در قیامت لعنت میگذرد (معلول ۳) آن‌ها را از گناه پاک نمی‌سازد (معلول ۴) و عذابی دردناک برای آنهاست (معلول ۵)	ثمرات عهد شکنی : ۱- ۲- ۳- → ذکر ۵ معلول در ترجمه ۴- ۵-
آیه ۴۰ بقره	به پیمانی که با من بسته‌اید وفا کنید (علت) تا من نیز به پیمان شما وفا کنم (معلول)	ثمره عمل به عهد و پیمان به خدا وفای خودن به عهد و پیمان خود است

۳- مراقبت :

۱- باید همیشه از عهد و پیمان با خدا مانند نوزادی مراقبت کرد تا آسیب نبیند مراقبت : باقی ماندن بر عهد و پیمان (

۲- آثار → باقی ماندن بر عهد و پیمان با خدا و وفای عهد با او (مراقبت) ← رعایت خدا
باقی نماندن بر عهد و پیمان با خدا و شکست پیمان ← موجب ستمندگی انسان

۳- راه حل جلوگیری از عهد شکنی ← مراقبت

تکرار دائمی عهد و پیمان و جلوگیری از سرگرم شدن به امر دیگر

• نکته : گذشت زمان از عوامل آسیب زدن به عهد و پیمان است .

ذکر مثال : قرائت قرآن در هر روز پس از نماز صبح

۴- سخن حضرت علی (ع) : گذشت زمان آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها میشود.

پیام سخن → ۱- بیانگر (مراقبت) بعنوان سومین گام برداشتن و ثابت ماندن در مسیر قرب الهی است
۲- از هم گسیختگی تصمیم‌ها و کارها از آفات گذشت ایام است (که با مراقبت از بین می‌رود)
۳- لزوم مراقبت بر عهد و پیمان خود با خداوند

۴- محاسبه و ارزیابی

- ۱- بعد از مراقبت نوبت محاسبه است چرا؟
- ۲- آثار و نتایج محاسبه و ارزیابی
 - ۱- میزان موفقیت و وفاداری به عهد مشخص میشود
 - ۲- عوامل موفقیت یا عدم موفقیت شناخته میشود
 - ۳- وظیفه ما بعد از محاسبه اگر معلوم شود:
- الف) موق بوده ایم ← سپاس و شکر گزاری از خدا به علت بهترین پشتیبان ما در انجام پیمان ها
- ب) سستی ورزیده ایم
 - سرزنش و عقاب خود
 - طلب بخشش از خدا
 - بستن عهد و پیمان مجدد با تصمیم قوی تر
 - وارد عمل شدن

- سخن پیامبر (ص) در مورد محاسبه و ارزیابی ← حاسبوا انفسکم قبل ان حاسبوا به حساب خود برسید قبل از اینکه به حساب شما برسند
پیام: تقدم حسابرسی از نفس در دنیا بر حسابرسی خداوند در قیامت

- پیشنهاد در مورد زمان حسابرسی از خود
- ۱- هر شب
 - ۲- پایان هر هفته
 - ۳- سالی یکبار
 - ۴- بهترین زمان حسابرسی سالانه شب های قدر ماه مبارک رمضان است

از امیرالمؤمنین علی علیه السلام پرسیدند: **زیرک ترین انسان کیست؟**
فرمود: کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد
فرمود: چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت در شب به خود برگردد و بگوید:
ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمیگردد.
خدا درباره این روز از تو خواهد پرسید که: چگونه آن را گذراندی و در آن چه کردی؟ آیا به یاد او و سپاس از او بودی؟ آیا گره از کار فرو بسته مؤمنی گشودی؟ اگر گرد غم از چهره ای او زدودی
پیام های حدیث:

- ۱- بیان ویژگی زیرک ترین انسان: حسابرسی از خود و عمل خود برای بعد از مرگ
- ۲- چگونگی حسابرسی از خود
- ۳- موضوع حدیث بیانگر محاسبه و ارزیابی است
- ۴- موارد حسابرسی از نظر حضرت علی (ع)
 - الف) یاد خدا و شکر گذاری از او
 - ب) گشودن گره از کار فرو بسته مؤمنان
 - ج) زدودن غم از چهره دیگران

آثار محاسبه :	تفکر در احادیث حضرت علی (ع)
(۱) آشنایی با عیوب خود (۲) احاطه کردن بر گناه خود (۳) ترک گناهان (۴) اصلاح عیب ها	(۱) من حاسب نفسه و قف علی عیوبه (۲) و احاط بذنوبه (۳) واستقال الذنوب (۴) و اصلح العیوب
نتیجه : میوه و ثمره محاسبه ارزیابی اصلاح نفس است	(۲) ثمره المحاسبه صلاح النفس
محاسبه و ارزیابی نفس علت خوشبختی است	(۳) من حاسب نفسه سعد

پیامبر و اهل بیت ایشان برترین اسوه :

ضرورت وجود اسوه و الگو :

- ۱- برای حرکت در مسیر هدف وجود الگوهای موفق ضروری است چرا؟
- ۲- زیرا
 - الف) به ما ثابت میکنند این راه موفقیت آمیز است
 - ب) میتوان از تجربه آنان استفاده و به آن عمل کرد
 - ج) از همه مهم تر میتوان از آنان کمک گرفت و با دنباله روی از آنان سریع تر به هدف رسید
 عامل تسریع اتصال به هدف وجود الگوها و پیروی از آنان است
- ۳- از این رو قرآن کریم پیامبر را به عنوان الگو معرفی کرده است (مصدق بهترین اسوه)
 - رسول خدا برای شما نیکوترین اسوه است
- ۴- پیامبر (ص) اهل بیت را به عنوان الگو معرفی کرده است
 - انسان های برتر و موفق اند
 - پیروی از آنان موجب رستگاری
 - دعوت به پیروی از آنان نجات

۲ سوال همراه با پاسخ :

۱- چگونه ممکن است انسان های بزرگی که حدود ۱۴۰۰ سال قبل از زندگی کرده اند را اسوه قرار داد ؟

پاسخ :

- ۱- اسوه بودن آنان مربوط به اموری که به طور طبیعی و یا تحولات صنعتی تغییر میکند نیست مثال: وسایل حمل و نقل و وسایل خانه، امکانات شهری و ...
- ۲- اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده اند مثال : عدالت، گذشت، فداکاری و مهربانی
- ۳- امور با ارزش و خوب همواره مورد احترام بتر بوده و با گذشت زمان حتی درک بهتری از آنها بدست آمده
- ۴- پیامبر (ص) و اهل بیت اسوه های انسانیت هستند و انسانیت دیروز و امروز فردا ندارد.
- ۵- نمونه : نقل امام حسین (ع) از رسول گرامی اسلام در مورد برنامه ریزی و تقسیم زمان به عنوان الگوی همیشگی

* امام حسین (ع) از پدر گرامی خود نقل می‌کند که رسول خدا (ص) در منزل اوقات خود را ۳ قسمت می‌کرد:

۱- قسمتی برای عبادن

۲- قسمتی برای اهل خانه

قسمتی برای رسیدگی به امور شخصی

* سپس آن قسمتی را که خود اختصاص داده بود میان خود و مردم تقسیم می‌کرد و مردم را به حضور می‌پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می‌کرد.

۲- پیامبر که یک انسان معصوم است چگونه میتوان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟

پاسخ:

۱- ما او را اسوه قرار دادیم که هرکاری که انجام داده درست بوده و مطابق دستورات خدا بوده است

اعمال پیامبران و امامان در روز قیامت معیار و میزان سنجش اعمال است (دیس ۶ دادگارا عدل الی)

۲- اسوه قرار دادن ایشان به معنای این نیست که عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم

بلکه پیروی از ایشان در حد توان است و نزدیک تر به راه و روش آنان

* امیرالمومنین درباره چگونگی پیروی از ایشان می‌فرماید: آگاه باش برای هر پیروی کننده‌ای، امام و پیشوایی است که باید از او تعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش امام شما از دنیا پس به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است اما شما قطعاً توانایی قناعت را ندارید ولی با پرهیزکاری و کوشش در راه خدا و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.

پیام‌های سخن حضرت علی (ع):

۱- ما نمی‌توانیم عین حضرت علی باشیم (اسوه قرار دادن معصوم به این معنا نیست که عین او باشیم)

۲- باید از طریق پرهیزکاری و کوشش در راه خدا و عفت و درستکاری یاری‌رسان امامان باشیم

۳- در زندگی مادی و سبک زندگی مادی توان قناعت و پیروی از ایشان نیست.

درس نهم

دوستی با خدا

پیام ها	دعای مناجات المحبین از امام سجاد (ع)
(۱) قطع تعلق خاطر از غیر خدا به خاطر دوستی با خدا - بزرگترین غیر خدا برای کسی لذت دوستی خدا را چشیده محال است	بارالها! خوب میدانم هر کس لذت دوستی را چشیده باشد (علت)
(۲) مانوس شدن با خدا موجب توجه به خدا و عدم رویگردانی از او	(۱) غیر تو را اختیار نکند (معلول) و آنکس که با تو انس گیرد (علت) (۲) لحظه ای از تو روی گردان نشود (معلول)
(۳) محبت به خدا آرمان دل مشتاقان و نهایت آرزوی عاشقان	(۳) بارالها! ای آرمان دل مشتاقان، ای نهایت آرزوی عاشقان
(۴) طلب دوستی با خدا از خودش	(۴) دوست داشتنت را از خودت می خواهم

* ارتباط با حدیث امام صادق (ع): قلب انسان حرم خداست در حرم خدا غیر خدا را جا ندهید.

نقش محبت در فعالیت ها و کارها:

- مقدمه: شروع سفر به سوی خدا با

- تصمیم و عزم و اراده برای حرکت
- عهد با خدا
- مراقبت
- محاسبه

- ۱- سرچشمه بسیاری از تصمیم ها و کارهای انسان است
- عقل و دل کانون رفتار آدمی است
- ۲- فعالیت آدمی در طول روز (معلول)
- ریشه در دل بستگی ها و محبت او دارد (علت)
- ۳- محبت (علت) به زندگی آدمی جهت میدهد (معلول)

- آثار و نقش محبت

- به هر میزان محبت شدید تر باشد (علت) تاثیر آن در زندگی عمیق تر و گسترده تر است (معلول)

- مثال
- ۱- دوستدار ثروت ← همه کارهایش رسیدن به ثروت
 - ۲- شیفته مد ← دل مشغولی همیشگی اش دستیابی به آخرین مد
 - ۳- دوستدار هنرمند و دانشمند ← شبیه آنان در ظاهر سبک و زندگی

- چقدر می‌ارزیم؟

- گزارش علامه جعفری ← ۱- تجمع عده‌ای از اندیشمندان برتر دنیا
 - ← ۲- در یکی از کشورهای اروپایی
 - ← ۳- موضوع سخنرانی: معیار ارزش واقعی انسان
 - ← ۴- دلیل انتخاب این بحث وجود معیار سنجش برای بسیاری از موجودات
 - ← ۵- هر یک از جامعه‌شناسان معیارهای خاصی را بیان کردند
- مثال** → طلا به عیارش
درخت میوه به کیفیتش
مزرعه به میزان حاصلخیزی او

- شروع صحبت استاد جعفری: اگر میخواهید بدانید یک انسان چقدر می‌ارزد؟ ببینید به چه چیزی: (علاقه / عشق

مثال: کسی که عشقش

ایارتما

ماشین

خداوند

- پس از پایان حرفم ← حضار بلند شدند

دست زدند

- پس از پایان تشویق گفتم ← این کلمه من نبود!

از شخصی به نام علی بود

واکنش حضار با شنیدن حضرت علی(ع): به نشانه احترام به شخصیت حضرت علی(ع) از جا بلند شدند و با تعجب نام ایشان را به زبان جاری میکردند.

سخن حضرت علی(ع): موضوع: قیمت و ارزش واقعی انسان

ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست دارد

ارتباط معنایی با شناخت ارزش آدمی:

۱- تا در گوهر کانی، کانی / تا در هوس لقمه نانی، نانی

منظور از رمز شناخت آدمی، است که ناشناخته و مرموز برای بعضی‌هاست

هر چیز که در جستن آنی، آنی

۲- درس ۷: تجسم عمل: سخن پیامبر (ص) هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور میشود

۳- سال یازدهم درس ۱۱: شناخت ارزش خود و نفروختن به بهای اندک از راه‌های تقویت عزت نفس است

محبت به خدا ← دل به سرچشمه کمالات و زیبایی‌ها بسپارد (علت ۱)

زندگی‌اش رنگ و بوی دیگری می‌یابد (معلول)

و قلب خود را جایگاه خدا کند (علت ۲)

هر چه ایمان انسان به خدا بیشتر (علت) ← محبت به وی بیشتر (معلول) ← رابطه مستقیم

آثار محبت به خدا : اعمار کبر (شکر و سپاس)

افسردگی - ترس و یاس - تنبلی - بخل - کم طاقت و ناشکیبا - خودخواهی
 نشاط - شجاعت و قدرت - چالاکی و زهینگی - بخشندگی - صبر و شکیبا - ایثار و از خود گذشتگی

انسان مرده را حیات می بخشد
 چون اکسیری
 این همه تحول بدلیل این است که
 قلب انسان جایگاه خداست
 اعطای زندگی حقیقی به انسان
 و جز با خدا آرام و قرار نگیرد

- سخن امام صادق (ع) : قلب انسان حرم خداست در حرم خدا غیر از خدا جای ندهید

موضوع سخن : اشاره به محبت خدا و قلب انسان = حرم خدا و ارتباط با ← سخن امام سجاد (ع)

آیه والذین آمنوا اشد حبا لله

موضوع: ویژگی مومنان دوستی و محبت شدید آنان به خداست	تدبر در قرآن
(۱) خطای گروهی از مردم (مشرکین) در زمینه دوستی با خدا - (چیزهای دیگری را بجای خدا دوست دارند = شرک علی) - محبت غیر خدا (انسان، شیطان، حال و جام و شهوت و... (۲) ایمان به خدا علت محبت به خداست (رابطه مستقیم) - ایمان و دین داری با دوستی خدا (تولی) آغاز میشود * انسان ها در دوستی ۲ دسته اند : ← تقابل هم (امنوا) ^۱ الف) مشرکین محبت غیر خدا (من دون الله اندادا) ب) مومنین محبت خدا * این آیه با سخن امام صادق (ع) ارتباط معنایی دارد : قلب انسان حرم خداست...	و من الناس من يتخذ من دون الله اندادا بعضی از مردم همتیانی را به جای خدا می گیرند يحبونهم كحب الله ← آنان را دوست می دارند مانند دوستی با خدا والذین آمنوا ← و کسانی که ایمان آورده اند (علت) اشد حبا لله ← به خدا محبت بیشتری دارند (معلول)

آثار محبت به خدا و راه های افزایش آن (علت)
 (۱) پیروی از خداوند
 (۲) دوستی با دوستان خدا
 (۳) بیزارى از دشمنان خدا و مبارزه با آنان

بین محبت به خدا و آثار آن رابطه دو سویه است : (رابطه متقابل)

← همانطور که محبت به خدا باعث بروز این آثار میشود

→ تداوم و استمرار در پیروی از دستورات خدا و... موجب تقویت محبت انسان به خدا میشود ۴۹

• پیروی از خدا و دستورات او :

۱- نشانه عدم صداقت در دوستی ← سرپیچی از فرمان او (مفهوم آیه و حدیث زیر)

نگرش غلط : کافی بودن علاقه قلبی به خدا بدون پیروی از او

۲- توجیه دین گریزان : اگر قلب انسان با خدا باشد کافی است و عمل به دستوراتش ضرورتی ندارد

آنچه اهمیت دارد در رویه و باطن انسان این است که ظاهر آن

۳- پاسخ به دین گریزان ← این توجیه با کلام خدا سازگار نیست (ان کنتم تحبون الله فاتبعونی)

خداوند عمل به دستوراتش (فاتبعونی) شرط دوستی خود اعلام میکند

آیه	ترجمه	پیام : موضوع : لزوم پیروی از خدا
قل ان کنتم تحبون الله (شرط) فاتبعونی : (مشروط) ۱- یحبکم الله ۲- و یغفر لکم ذنوبکم والله غفور رحیم	بگو اگر خدا را دوست دارید (تولی) از من پیروی کنید تا ۱- خدا دوستتان بدارد ۲- گناهانتان را ببخشد و خداوند بسیار آمرزنده مهربان است	قل ← خطاب به پیغمبر اسلام است لازمه دوستی با خدا پیروی از اوست نشانه تمای پیروی از خداست ۱- نتیجه پیروی از خدا : ۱- دوست داشته شدن توسط خدا ۲- بخشش گناهان انسان
* ارتباط معنایی آیه با سخن امام صادق (ع) : ما احب الله من عصاه : کسی که از فرمان خدا سرپیچی میکند او را دوست ندارد - نشانه عدم صداقت در دوستی ← سرپیچی از فرمان خدا		

۴- خواسته خداوند فقط به مصلحت ما نظر دارد و خیر خواهانه ← ۱- هشدار میدهد

۲- ما را به کارهایی که به نفع ماست راهنمایی می کند

۵- وظیفه ما در پیروی از دستورات خدا ← الف) توجه به خواسته ها و دستورات او

ب) حتی اگر احساس کنیم آن خواسته ها سخت است

ج) اطمینان به اینکه برای رستگاری ما ضروری است

تفکر در احادیث

- کارهای لازم برای حفظ رابطه دوستی با خدا :
- ۱- توبه از گناهان
 - ۲- با حیا و بردبار بودن
 - ۳- عفت پیشگی و پاکدامن بودن
 - ۴- رسیدگی به درماندگان
 - ۵- گذراندن جوانی در اطاعت
 - ۶- آراستگی و همواره تمیز بودن

۲- دوستی با دوستان خدا

- اقدام برای اینکه محبت خدا در دلمان خانه کند :

- الف) جای دادن محبت کسانی که رنگ و نشانی از او دارند در دل خود
 - ب) توجه توصیه خداوند نسبت به کسانی که به دوستی آنان سفارش شده
- به هر میزانی که این علاقه بیشتر و قوی تر باشد محبت خدا بیشتر

علت ----- معلول

- دوستان خدا چه کسانی هستند

- ۱) انبیاء الهی
 - ۲) اولیای الهی
 - ۳) مجاهدین در راه حق + آنان که در مسیر بندگی حرکت میکنند
 - ۴) برترین دوستان خدا : رسول خدا و اهل بیت ایشان است چرا؟
- چون
- با تمام وجود به خدا عشق ورزیدند
 - زندگی خود را در اطاعت کامل خدا سپری کردند

- نکته : دوستی با دوستان خدا ← همان دوستی با خداوند ← محبت به آنان محبت به خدا

۳- بیزاری از دشمنان خدا و مبارزه با آنان :

- ۱) عاشق روشنایی از تاریکی می‌گریزد ← (دوست خدا ، از دشمن خدا بیزار است)
 - ۲) آن کس که به دوستی خدا افتخار می‌کند
- ۱- با هر چه ضد خداست مقابله میکند (مبارزه با دشمنان خدا)
 - ۲- دوستدار حق و دشمن باطل است
 - ۳- عاشقان خدا پرچمدار مبارزه با ستمگران بوده اند

۳ مبارزه با دشمنان خدا :

- (الف) همه پیامبران ←
- ۱- زندگی خود را در مبارزه با ستم و پلیدی گذرانده اند.
 - ۲- پرچم مبارزه را از نسلی به نسل بعد منتقل کرده اند
 - ۳- جهاد در راه خدا برنامه تمام پیامبران بوده است
 - ۴- بیشتر آنان در راه مبارزه با ستمگران به شهادت رسیده اند

(ب) ستمگران ارضی برای رسیدن به منافع دنیایی خود :

- ۱- حقوق ملت ها را زیر پا میگذارند
 - ۲- آنان را از حقوقشان محروم میکنند
- (ج) نمونه آشکار از رفتار ستمگران بحرمیت مردم فلسطین ، یمن ، سوریه ، عراق و بحرین
راه حل این ظلم آشکار : ظلم ستیزی و مبارزه با آنان است.

پایه و اساس دین :

- ۱- دینداری با دوستی خدا = (تولی) آغاز میشود و برائت و بیزارگی از دشمنان خدا = تبری را به دنبال دارد
- دین داری = تولی + تبری

۲- اگر کسی بخواهد قلبش را خانه خدا کند ← باید شیطان و مور شیطانی را از آن بیرون کند

- ۳- پایه و اساس اسلام جمله ← لا اله الا الله (نه به هرچه غیر خدا = تبری نفی)
الا الله (آری به خدای یگانه = تولی اثبات)

پس پایه و اساس دین ← تبری : بیزارگی از باطل و پیروان او
تولی : دوستی با خدا و دوستان او

۴- سخن امام خمینی (ره) : باید مسلمانان فضای سراسر عالم را :

الف - از محبت عشق نسبت به ذات حق (تولی)

ب - نفرت و بغض عملی نسبت به دشمنان خدا لبریز کنند (تبری)

نکته مهم از سخنان امام : وجود رابطه مستقیم بین دوستی با خدا و نفرت از باطل

درس دهم

(یاری از نماز و روزه)

حکمت خدا و مصلحت انسان :

شامل : احکام و وظایف الهی
ارتباط با: خدا - خود - خانواده - جامعه - خلقت

۱- خدای مهربان برای زندگی ما انسان برنامه ای تنظیم کرده

۲- عمل به این برنامه و احکام و دستورات می تواند : (علت)

(الف) در مسیر نزدیک شدن به خدا گام بردارد. (معلول ۱)

(ب) و به رستگاری در دنیا و آخرت برسد (معلول ۲)

۳- چون خداوند حکیم است، (تملی احکام و دستورات در جهت مصلحت ما است) :

(الف) اما انسان دوست دارد ← ۱- حکمت و علت احکام الهی را بداند

← ۲- با معرفت بیشتر دستورات الهی را انجام دهید

(ب) به همین جهت خداوند برخی از فواید مهم ترین احکام خود را بیان می کند از طریق ← ۱- آیات قرآن

← ۲- سخنان معصومین

مهم ترین فواید نماز و روزه در آیات قرآن :

۲ فایده نماز ← ۱- یاد خدا

← ۲- دوری از گناه

۱ فایده روزه : تقوا

• تقوا با دوری از گناه ارتباط مستقیم دارد : تقوا علت دوری از گناه

• آشنایی با چند اصطلاح :

۱- تعریف تقوا : به معنای (حفاظت) و (نگهداری) است. (ارتباط با عزت)

۲- انسان با تقوا کیست ؟ کسی که ← ۱- خود نگه دار است

← ۲- خود را از گناه حفاظت میکند

← ۳- بر خودش مسلط است

← ۴- زمام و لجام نفس اماره را در اختیار دارد

← ۵- مواظب است که نفس اماره او را به گناه نیندازد

نکته : افزایش تقوا ← حفاظت بیشتر از آلودگی ها

(علت) ← (معلول)

سخن حضرت علی (ع) : موضوع : مثل و تشبیه آدم های بی تقوا و با تقوا ← اسب = هوای نفس
 ← لجام = تقوا

مثل انسان های بی تقوا مثل سوارکارانی است که سوار بر اسب های چموش و سرکش شده اند که :

۱- لجام پاره کرده

۲- اختیار را از دست سوار کار گرفته

۳- عاقبت سوار کار را به آتش می افکند (هلاکت)

مثل انسان های با تقوا مثل سوارکارانی است که بر اسب های رام سوارند :

۱- لجام اسب را در اختیار دارند

۲- تا اینکه وارد بهشت شوند (سنگاری)

* راه های کسب تقوا از نظر قرآن ← ۱- نماز

← ۲- روزه

نماز و بازدارندگی از گناه :

الف) به پا داشتن نماز در طول روز (علت) موجب ← ۱- زنده شدن یاد خدا در دل (معلول)

← ۲- احساس حضور خدا در جای جای زندگی (معلول ۲)

ب) توجه به حضور خدا در زندگی و نظارت او بر اعمال موجب (علت) ← دست نزدن انسان به هر کاری (معلول ۱)

← دورری از گناهان (معلول ۲)

پیام، فلسفه و فواید نماز	ترجمه	ج) خداوند در قرآن می فرماید
۱) آیه خطاب به پیامبر است ۲) خداوند پیامبر را امر به نماز می کند. ۳) ثمره و فایده نماز : الف) بازدارندگی از گناه ب) یاد خدا بالاترین ثمره ۴) علم خداوند نسبت به اعمال بندگان است ۵) ضمانت اجرای وجوب نماز علم خدا به کارهای انسان است	و نماز را به پا دار که نماز از کار زشت باز میدارد و قطعاً یاد خدا بالاتر است و خدا میداند چه میکند	و اقم الصلاة (علت) ان الصلوه تنهن عن الفحشاء و المنکر (معلول ۱) و لذكر الله اكبر (معلول ۲) و الله يعلم ما تمنعون

میزان اثر گذاری نماز :

۱) دو عامل مهم تاثیر نماز در زندگی ← ۱- تداوم (عدم ترک نماز)

← ۲- میزان دقت و توجه ما (حضور قلب ما در نماز)

مثال : هر کس درس بخواند موفق می شود بستگی به نحوه و کیفیت درس خواندن دارد

نکته ۱ : بنابراین اگر کمیت و کیفیت نماز را افزایش دهیم از آثار نماز تاثیر می پذیریم

نکته ۲ : نمی توان انتظار تاثیر داشت با خواندن ← چند رکعت نماز (کمیت)

← شتاب رده و بدون رعایت آداب (کیفیت)

(۲) باید تلاش کنیم رور به روز نماز را با کیفیت و رعایت آداب آن انجام دهیم تا اثر آن را ببینیم .

(۳) شاخص برای تاثیر نماز ← اگر با خواندن نماز در حال دور شدن از گناه هستیم ← نماز قبول

← اگر نماز ما را از گناه و زشتی باز نمیدارد ← نماز معیوب

← سخن امام صادق (ع) مؤید نکته فوق است (ذکر سخن)

تأثیر اجتماعی نماز :

(۱) با مشاهده اطرافیان و مقایسه ← ۱- افرادی که به نمازشان توجه بیشتری دارند

← ۲- افرادی که نماز نمی خوانند یا بدون رعایت آداب می خوانند

(۲) در می یابیم که : اکثر مجرمان و گناهکاران ← منکران بیشتر نماز نخوان هستند !!

(۳) پس اگر ← الف) نماز را کوچک نشماریم

علت

← ب) آداب آن را رعایت کنیم

← ج) نسبت به آن درک صحیح داشته باشیم

← د) نه تنها از گناهان حتی از برخی مکروهات به تدریج دور خواهیم شد (معلول)

✽ بررسی رابطه علت و معلولی آثار نماز :

معلول	علت
دوری بی نظمی از زندگی	۱. کوشش برای انجام به موقع نماز
کمتر شدن آلودگی های ظاهری	۲. ایستادن به نماز در ۵ نوبت با بدن و لباس پاکیزه
عدم تمایل به کسب درآمد از راه حرام	۳. رعایت شرط غصبی نبودن لباس و مکان نماز گزار
عدم توجه به قدرت های دیگر و کوچک بودن آنها	۴. توجه به بزرگی خدا هنگام تکبیر به همه چیز
عدم خضوع و خشوع در مقابل متکبران	۵. توجه به عظمت خدا در رکوع و سجود
عدم دل بستن به راه های انحرافی	۶. درخواست صادقانه عبارت داهدنا الصراط المستقیم، از خدا
در زمره افراد خشم گرفته یا گم کرده قرار نخواهیم گرفت	۷. توجه به عبارت غیرالمغوب علیهم و لا الضالین

• احکام :

← (۱) لازم است (واجب است) بدن و لباس ما پاک شود (نجس نباشد)

← (۲) در صورتی که به یکی از نجاسات آلوده باشد باید قبل از نماز پاک شود

• **نکته مهم :** همه چیز پاک است بجز ۱۱ چیز و آنچه در اثر برخورد با آنها نجس شود

برخی از نجاسات عبارتند از :

- ۱- خون : انسان یا هر حیوانی که خون جهنده دارد
- ۲ و ۳- ادرار و مدفوع : انسان و حیوان های حرام گوشت که خون جهنده دارند.
- ۴- مردار : انسان و هر حیوانی که خون جهنده دارد.
- ۵ و ۶- سگ و خوک زنده و مرده آن نجس است.
- ۷- کافر : کسی که به خدای یگانه اعتقاد ندارد.
- ۸- شراب : و هر مایع مستی آور نجس است.

نکات مهم در مورد شراب

- ۱- نوشیدن شراب چه کم و چه زیاد حرام است
- ۲- بزرگترین گناه شمرده می شود (گناه کبیره است)
- ۳- قرآن آن را عملی (الف) ناروا (ب) و شیطانی میداند (ج) و دوری از آن را موجب رستگاری می داند
- ۴- قران ، شراب ، قمار ، بت پرستی و تیرک های بخت آزمایی را پلید و از کارهای شیطانی میداند
- ۵- هدف شیطان از دعوت انسان ها به شراب و قمار : (از نظر قرآن) الف) ایجاد دشمنی و کینه بین افراد ب) دور کردن از یاد خدا ج) باز داشتن از نماز

- ۱) ناراحت کردن پدر و مادر
- ۲) غیبت کردن
- ## ۲ اعمالی که تاثیر نماز (خاصیت نماز) را از بین می برد :

۱) ناراحت کردن پدر و مادر :

- الف) سخن امام صادق (ع) : فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه کند (علت) هر چند والدین در حق او : کوتاهی یا ظلم کرده باشند نمازش از سوی خدا پذیرفته نیست. (معلول)
- ب) پیام
- ۱- ناراحت کردن پدر و مادر از کارهایی است که خاصیت نماز را از بین میبرد
 - ۲- خشم به پدر و مادر و ناراحت کردن آنها حیط آثار نماز را بدنبال دارد
 - ۳- یکی از عیب هایی که باعث می شود نماز ما را از گناه و زشتی باز ندارد همین است
 - ۴- مجازات فرزندی که از روی خشم به پدر و مادر خود نگاه میکند پذیرفته شدن نمازش است

۲- غیبت کردن } (الف) سخن پیامبر : هر کس غیبت مسلمانی کند (علت) تا ۴۰ روز نماز و روزهایش قبول نمی‌شود.
 (ب) شرط پذیرش نماز : مگر آنکه فرد غیبت شده او را ببخشد

روزه تمرین تقوا :

الف) ۲ عامل موفقیت انسان در رسیدن به اهداف بزرگ بستگی به ۱- میزان تسلط او بر خویش
 ۲- خود نگه داری و با تقوا بودن

نکته : هر قدر هدف بزرگتر ← طلب تقوای بیشتر (رابطه مستقیم)

ب) پیشنهاد روان شناسان : ۱- انجام کارهایی برای تقویت اراده و تسلط بر خود

۲- کسب موفقیت در برنامه‌هایش مثل درس ، ورزش و کسب و کار

ج) پیشنهاد خداوند : راهنمایی انسان به عملی (روزه) که اگر آن را به درستی انجام دهد (علت) :

دو نتیجه در پی دارد ۱- تسلط بر خود برای کنار زدن موانع درونی (نفس اماره) **معلول**
 ۲- برداشتن گام‌های موفقیت به سوی برترین هدف زندگی

د) روزه مصداق کاملترین صبر و پایداری در برابر خواهش‌های دل است

وظایف روزه‌دار

- ۱- تحمل گرسنگی روزانه
- ۲- حفظ چشم خود از گناه
- ۳- نگه داشتن زبان از دروغ و غیبت
- ۴- بازداشتن گوش خود از شنیدن بدی‌ها
- ۵- تمرین خوش رفتاری با مردم
- ۶- مراقبت از حجاب و پوشش خود
- ۷- کوشش که به دیگران ستم نکند
- ۸- مردم را از خود نرنجاند
- ۹- مراقبت از غذای سحری و افطاری و درآمدش که پاک باشد

ثمرات روزه داری

- ۱- تسلط بر خود پس از یک ماه روزه داری
- ۲- تداوم هر ساله یکبار، سال به سال با تقواتر میشود
- ۳- هرکاری که خداوند دستور داده احساس می‌کند (الف) میتواند به آسانی انجام دهد
 (ب) و احساس سختی نمیکند

پیام ها	موضوع :	آیه ۱۸۳ بقره
وجوب روزه بر مؤمنان و روزه سرچشمه تقوا		
(۱) مخاطب آیه مؤمنان است (۲) وجوب روزه بر مؤمنان و امت اسلام (۳) وجوب روزه بر امت های پیش از اسلام (۴) تقوا مهم ترین ثمره روزه (۴) روزه مصداق کامل ترین صبر و پایداری است	ای کسانی که ایمان آورده اید روزه بر شما مدر شده (واجب شده) همان گونه که بر کسانی پیش از شما بودند مقرر شده بود (ممنون به الله) که تقوا پیشه کنید	(۱) یا ایها الذین امنوا (۲) کتب علیکم الصیام (۳) کما کتب علی الذین من قبلکم (۴) لعلکم تتقون

ارتباط معنایی

این الصومه تنهن عن الفحشا و منکر = لعلکم تتقون

سخن حضرت علی (ع) : مثل آدم های با تقوا

محتوای اصلی دعوت همه پیامبران یکی است (فقط در برخی احکام فرعی تفاوت دارند)

احکام روزه :

۱- نه چیز روزه را باطل میکند که برخی از آنها عبارت اند از : خوردن و آشامیدن ، دروغ بستن بر خدا و پیامبر و جانشینان پیامبر ، رساندن غبار غلیظ به حلق ، فرو بردن تمام سر در آب ، استناء ، باقی ماندن بر جنابت تا اذان صبح.

فعالیت کلاسی :

* با مراجعه به رساله توضیح المسائل عبارت های زیر را تکمیل کنید.

۱. اگر روزه دار سهوا چیزی بخورد یا بیاشامد روزه اش (صحیح است)

۲. اگر روزه دار، چیزی را که لای دندانش مانده، (عمدا بخورد) روزه اش باطل میشود

۳. روزه دار (نباید) غبار غلیظ و دود سیگار و تنباکو و مانند آنها را به حلقش برساند

۴. استفراغ روزه را باطل نمیکند، مگر اینکه (عمدی باشد)

۲- کسی که غسل بر او واجب است، اگر عمدا تا اذان صبح غسل نکند یا اگر وظیفه اش تیمم است، تیمم نکند، نمیتواند روزه بگیرد البته اگر سهل انگاری کند و غسل نکند تا وقت تنگ شود، می تواند با تیمم روزه بگیرد و روزه اش صحیح است، اما در مورد غسل **مکروه** ، معصیت کرده است.

۳- اگر کسی به علت عذری مانند بیماری نتواند روزه بگیرد و بعد از ماه رمضان عذر او برطرف شود و تا رمضان آینده عمدا قضای روزه را نگیرد، باید هم روزه راقضا کند و هم برای هر روز یک مد (تقریبا ۷۵۰ گرم) گندم و جو مانند آنها به فقیر بدهد

۴- اگر کسی روزه ماه رمضان را عمدا نگیرد، باید هم قضای آن را به جا آورد و هم (کفاره) بدهد! یعنی برای هر روز دو ماه روزه بگیرد (که یک ماه آن باید پشت سرهم باشد) یا به شصت فقیر طعام بدهد (به هر فقیر یک مد) و این کار باید تا قبل از رمضان آینده انجام شود.

۵- اگر کسی به چیز حرامی روزه خود را باطل کند، مثلا دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب میشود. یعنی باید هر دو کفاره یاد شده را انجام بدهد. البته اگر هر دو برایش ممکن نباشد، میتواند هر کدام را که ممکن است، انجام دهد.

وظیفه شخص مسافر : کسی که سفر می‌رود، اگر شرط‌های زیر داشته باشد، باید نمازش را شکسته بخواند و نباید

روزه بگیرد

الف) رفتن او بیشتر از ۴ فرسخ شرعی (حدود ۲۲/۵ کیلومتر) و مجموعه رفت و برگشت او بیشتر از ۸ فرسخ باشد (۴۵ کیلومتر)

ب) بخواهد کمتر از ده روز درجایی که سفر کرده بماند. پس کسی که میخواهد ده روز و بیشتر در محلی که سفر کرده است، بماند، باید نمازش را کامل بخواند و روزه اش را هم بگیرد.

ج) برای انجام کار حرام سفر نکرده باشد، مثلاً اگر به قصد ستم به مظلوم یا همکاری با یک ظالم در ظلم او سفر کند، باید روزه اش را بگیرد. اگر فرزندی با نهنی پدر و مادر به سفری برود که آن سفر بر او واجب نبوده است، باید نماز را تمام بخواند و روزه اش را بگیرد.

درباره مسائل زیر به توضیح المسائل مرجع تقلید خود مراجعه کنید و پاسخ آن را به دست آورید.

۱. اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش یا به جایی که میخواهد ده روز در آنجا بماند برسد در چه صورتی

باید روزه بگیرد و در چه صورتی نباید روزه بگیرد؟

الف) چنانچه کاری که روزه را باطل کند نکرده باشد روزه اش را باید بگیرد

ب) چنانچه کاری که روزه را باطل کند انجام داده روزه آن روز واجب نیست (باید بگیرد)

۲. اگر مسافری که صبح حرکت کرده است، بعد از ظهر به وطن یا به جایی که میخواهد ده روز بماند

برسد، وظیفه اش چیست؟

نباید آن روز را روزه بگیرد

۳. اگر کسی که روزه است، بعد از ظهر مسافرت کند، وظیفه اش نسبت به روزه آن روز چیست؟

روزه اش صحیح است و باید روزه بگیرد

۴. اگر کسی که روزه گرفته، پیش از ظهر مسافرت کند و بخواهد به بیش از چهار فرسخ برود، وظیفه اش چیست؟

۱) تا قبل از حد ترخص روزه اش صحیح است

۲) اگر عمداً قبل از حد ترخص روزه اش را باطل کند کفاره بر او واجب است

۳) بعد از حد ترخص میتواند روزه خود را باطل کند.

ردیف	مبدأ	زمان	مقصد	تکلیف مسافر
۱	وطن	قبل از ظهر	سفر	با رسیدن به حد ترخص روزه را باز می‌کند و نمازهایش شکسته است.
۲	وطن	بعد از ظهر	سفر	تا آخر روزه اش می‌گیرد، نمازش در سفر شکسته است.
۳	سفر	قبل از ظهر	وطن	۱- اگر روزه در سفر باز کرده باشد ← نمی‌تواند روزه بگیرد ۲- اگر روزه را در سفر باز نکرده ← باید روزه را بگیرد. * نمازش در وطن کامل است.
۴	سفر	بعد از ظهر	وطن	نمی‌تواند روزه بگیرد، نمازش کامل است

درس یازدهم

(فضیلت آراستگی)

مقدمه
۱) آراستگی مترادف = نظم و تربیت = نظام = سامان داشتن = هماهنگی
۲) طبیعت خداوند سنبل آراستگی است

آراستگی در طبیعت

۱) طبیعت و آرامش : با گام گذاریم در طبیعت و دل سپردن به نغمه‌های خوش آهنگ :

الف) پایان خستگی های روزانه

ب) آغازی دوباره و پر تلاش و هیجان ایلین

۲) طبیعت و زیبایی : با نگرش در طبیعت جلوه‌گری انواع زیبایی ها

الف) فریاد طراوت و شادابی بوته‌های سبز

ب) عشق و زیبایی گل‌های رنگارنگ

ج) به تصویر کشیده شدن کوه‌های استوار

د) پویایی و حرکت در رود ها و چشمه ها

۳) طبیعت و الهام گیری از آن : (آیا ما هم می‌توانیم ؟)

آراستگی سیره پیشوایان دین

۱) تعریف آراستگی : به معنای بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی و بیبا نمودن این در

۲) انواع آراستگی

الف) آراستگی باطنی : نتیجه بر خواروی روح انسان از صفات زیبایی چون

ب) آراستگی ظاهری : نتیجه مرتب بودن وضع ظاهر و توجه به نظافت و زیبایی

ادب
حسن خلق
سخاوت
مهربانی

۳) گرایش به آراستگی، طبیعی و فطری است به همین علت:

الف) انسان به آراستگی علاقه دارد (معلول ۱)

ب) می‌کوشد (الف) هم درون خود را آراسته کند (معلول ۲)

ب) هم با ظاهری آراسته در جامعه حضور یابد (معلول ۲)

۴) واکنش دیگران با افراد آراسته (الف) کار او را تحسین می‌کنند

ب) هم نشینی با او را دوست دارند

ج) از بودن با او لذت می‌برند

۵) آراستگی سیره پیشوایان ما: تقدم آراستگی باطنی به ظاهری

مومنان را به آراستگی باطنی و ظاهری دعوت می‌کردند (سفارش)

آراستگی را از اخلاق مومنان می‌دانستند.

(۱) سفارش های عمومی به مردم ذکر ۵ نمونه : ابتدا به آیه نگاه می کردند.
 (الف) پیامبر (ص) : ۱- قصد ملاقات مردم داشتند : موهای خود را شانه می کردند.
 و می فرمودند: خدای متعال دوست دارد وقتی بنده اش لباس های خود را مرتب می کردند.
 به سوی دوستان خود می رود ، آماده و آراسته باشد.

۲- معطر بودن پیامبر + نماز

(ب) امام صادق (ع) :
 ۱- پاسخ به سوال زاهد مدعی....
 خداوند دوست دارد آراستگی و زیبایی بدش می آید از نپرداختن به خود و خود را ژولیده نشان دادن.
 ۳- دو رکعت نماز با بوی خوش بهتر از ۷۰ رکعت نماز بدون بوی خوش است.

(۲) توصیه های خاص به
 (الف) مردان : پیامبر ۱- کوتاه کردن سیبیل
 ۲- کوتاه کردن موی بینی
 ۳- کوتاه کردن ناخن
 (ب) زنان : پیامبر ← بلند نگه داشتن ناخن
 (ج) هنگام عبادت : استفاده از عطر، شانه زدن مو، پوشیدن لباس روشن / تمیز / پاک

(۶) نتایج فردی و اجتماعی آراستگی ← این شیوه سبب شد (علت) که مسلمانان :
 (الف) به آراسته ترین و پاکیزه ترین ملت تبدیل شوند
 (ب) الگوسر مشق ملت ها در گیر قرار گیرند
 (۷) زمان و مکان های آراستگی :
 ۱- اختصاص به زمان حضور در اجتماعات و معاشرت ها ندارد
 ۲- شامل حضور در خانواده می باشد
 ۳- از آن مهم تر زمان عبادت است

(۸) تاثیرات تکرار دائمی آراستگی در نماز (علت) :
 ۱- این آراستگی و پاکی در طول روز حفظ می شود (معلول ۱)
 ۲- زندگی پاک و با صفا می سازد (معلول ۲)

مقبولیت :

(۱) یکی از نیاز های طبیعی و فطری انسان است
 (الف) در جمع : خانواده ، همسالان ، جامعه
 (ب) نیاز به تقبولیت داریم (عمومی است)
 (ج) ما دوست داریم نا دیگران : ما را فرد مفید و شایسته بدانند
 ما را تحسین کنند

۲) این نیاز در دوره جوانی و نوجوانی نمود بیشتری دارد (مخصوصاً)

۳) فواید و آثار مقبولیت (علت) ← الف) پرداختن بیشتر به خود (معلول)

ب) توانایی ها و استعدادهای خود را ← الف) کشف و شکوفا کنند (معلول ۲)
ب) و در معرض دید دیگران قرار دهد

(معلول ۳)

نحوه برخورد افراد با مقبولیت :

- ۱- پاسخ درست دادن به این میل : نمونه تلاش برای نشان دادن استعداد خود و برانگیختن تحسین دیگران
- ۲- پاسخ نادرست دادن به این میل : تلاش برای پوشیدن لباس های نامناسب و بکار بردن کلام زشت می خواهند وجود خود را برای دیگران اثبات کنند

* این پاسخ نادرست نشانه ضعف روحی و ناتوانی در اثبات خود از راه درست است

عفاف

۱- تعریف عفاف : یک حالت درونی و فطری است که ← الف) بوسیله آن کنترل خود در برابر ← تندروی ها
کنندروی ها (معلول ۱) (علت) _____

(نیروی بازدارنده از افراط و تفریط) ← ب) بتواند در مسیر اعتدال و میانه روی پیش برویم
← ج) از آن خارج نشویم (معلول ۳) (معلول ۲)

۲- عفاف رعایت اعتدال در برآوردن نیازها :

در برآورده کردن نیازهای درونی و علائق به گونه ای عمل نمی کند که ← ۱) یا به طور کامل غرق در آن شود (افراط)
← ۲) از دیگر نیازها غافل شود
← ۳) یا به طور کامل آن را کنار بگذارد (تفریط)

۳- عفاف علت دوری از افراط و تفریط (رعایت اعتدال در حد مطلوب و صحیح در برآورده کردن همه نیازها)

ارتباط عفاف با آراستگی و مقبولیت

۱) یکی از جلوه های عفاف مربوط به آراستگی و مقبولیت است

۲) تبرج ← الف) تعریف تبرج : افراط، تندروی، و زیاده روی افراط در ← ۱- آراستگی خود
← ب) در قرآن : کاری جاهلانه است
← ۲- ابزار وجود (خود نمایی)
← ۳- مقبولیت

← ج) نظر اسلام در مورد تبرج : پرهیز دادن از تبرج و خود نمایی و افراط در آراستگی
← د) آثار تبرج از نظر اسلام : تبرج (علت) ← ۱- غفلت انسان از هدف اصلی زندگی (قرب الهی)
← ۲- مشغولی به کارهایی که موجب دوری از خدا می شود
← ۳- عاقبتی خردورشان از خدا ندارد

ویژگی های انسان عقیف

(۱) رابطه عفاف و آراستگی: انسان عقیف (چه مرد و چه زن) خود کنترل است در برابر ← تعادل در آراستگی
← تبرج در چهره و لباس

(۲) رابطه عزت نفس و آراستگی انسان عقیف: زیبایی ظاهری خود را وسیله ← خودنمایی
← جلب توجه دیگران
← قرار نمیدهد
← اجازه نمیدهد به شخصیت انسانی او اهانت شود

(۳) رابطه عفاف و حیا
انسان عقیف حیا دارد
عفت مقدم بر حیا است
حیا می کند که برخی افراد بخاطر امور سطحی و کوچک او را :
الف) تحسین کنند
ب) بعنوان ابزار لذت جویی او را نگاه کنند

(۴) انسان عقیف در وجود خود ← استعداد و ارزش های برتر و والا تر می یابند
← تا بدین وسیله مورد تحسین و احترام دیگران قرار گیرند.

(۵) رابطه عفاف و مقبولیت: انسان عقیف از مقبولیت نزد همسالان و جامعه گریزان نیست برعکس
تاثیر شدت و ضعف در آراستگی: هرچه عفاف در روح انسان

(۱) قوی و مستحکم (علت) نوع آراستگی و پوشش با وقارتر (معلول)

(۲) ضعیف و گسسته (علت) نوع آراستگی و پوشش

← سبک تر
← خود نمایی
← تبرج
معلول

سخنان

۱- حضرت علی (ع): مبادا خود را برای جلب توجه دیگران بیارایی

۲- که در این صورت ناچار میشوی با انجام گناه به جنگ خدا بروی

پیام سخن:

۱- منع از خود آرایی برای جلب توجه دیگران (تحریم تبرج از نگاه حضرت علی (ع))

۲- اعلام محاربه و جنگ با خدا معلول و تابعی از خود آرایی برای جلب توجه دیگران است با اعلام گناه

۳- خود آرایی نتیجه ضعف عفاف در روح انسان است - عفاف خصلت هرانسان با فضیلت است.

حضرت صادق (ع) :

- ۱- لباس نازک و بدن نما نپوشید
- ۲- زیرا چنین لباسی نشانه سستی و ضعف دین است

پیام سخن :

- ۱- تحریم پوشیدن لباس نازک و بدن نما ← معلول ضعف عفاف در روح انسان است
- ۲- (دلیل و علت) تحریم پوشیدن (علت) لباس نازک و بدن نما سستی و ضعف دین است (معلول)

زن مظهر عفاف

- ۱- ارزشمندی بیشتر عفاف در زنان (معلول) زیرا خداوند زنان را بیشتر از مردان به نعمت زیبایی آراسته (علت)
- ۲- زن مظهر جمال و زیبایی است : این زیبایی هم مربوط به زیبایی درونی و هم ظاهری است
- ۳- احساسات لطیف زن (زیبایی درونی)

- الف) با زیبایی ظاهری او عجین شده است
- ب) برای حفظ این دو زیبایی (نعمت) خداوند احکام ویژه‌ای، برای زن قرار داده‌اند
- دور ماندن از نگاه ناهلان
- عدم تحقیر روح بلندش

زیبایی و مسئولیت زن

- الف) دریافت هر نعمتی از جانب خدا همراه با مسئولیتی است
- ب) مثال } زن زیبا نباید نعمت علم را ابزار دست قدرتمندان ظالم کند
} زن زیبا نباید نعمت زیبایی را در خدمت هوس‌ها قرار دهد

- ج) عرضه نابجا زیبایی به جای گرمی بخشیدن به کانون خانواده عفت و حیا را از بین میبرد
- این گوهر مقدس را از او میگیرد

اندیشه و تحقیق:

- ۱- چه تفاوتی میان آراستگی و خودنمایی ظاهری است؟

خودنمایی	آراستگی
۱- نشانه سستی و ضعف ایمان است.	۱- نشانه سلامت روحی و روانی نفس است.
۲- کار جاهلانه است.	۲- کار عاقلانه است.
۳- نشانه ضعف روحی است.	۳- از اخلاق مومنان است.
۴- جنگ با خداست.	
۵- تبرج است.	

درس دوازدهم

زیبایی پوشیدگی

مقدمه :

دستورات قرآن درباره عفاف و حجاب (برای مردان و زنان)

- (۱) وظایف مشترک (مردان و زنان)
 - الف) کنترل چشم از نگاه به نامحرم (مقدم و مهمترین وظیفه)
 - ب) پاکدامنی (دامن خود را از گناه حفظ کند)
- (۲) وظایف خاص زنان
 - الف) استفاده از زینت و زیورآلات (نباید به گونه ای باشد که توجه نامحران جلب شود)
 - ب) تعیین حدود حجاب (تنظیم پوشش خود) (به گونه ای که علاوه بر موی سر، گریبان و گردن را بپوشاند).
- توجه: در سوالات گاهی به جای (حدود حجاب = کیفیت رعایت حجاب) را بکار میبرند

تعیین حدود حجاب در روایات:

- (۱) امام کاظم (ع): در جواب برادرش که پرسید: دیدن چه مقدار از بدن زن نامحرم جایز است؟ فرمودند: چهره، دست تا مچ دست (تعیین میزان و حدود حجاب)

نکته: دیدن کف دست و روی دست جایز است

۲) امام صادق (ع) : یکی از یاران امام صادق به نام فضیل بن یسار میگوید از ایشان پرسیدم : آیا ساعد زن از قسمت هایی است که باید از نامحرم پوشیده شود؟ فرمودند : بلی ! آنچه زیر روسری قرار میگیرد نباید آشکار شود (تعیین میزان حدود حجاب) همچنین از مچ به بالا باید پوشیده شود

نکته : حدود پوشش زن از نظر اسلام (پوشاندن تمام بدن بجز دست تا مچ و صورت) است.

موضوع : علل و فلسفه وجود حجاب و تعیین حدود	ترجمه	بررسی نکات و پیام آیه ۵۹ سوره احزاب
(۱) مخاطب آیه پیامبر است (۲) ابلاغ به ۳ گروه : الف) زنان خودش ب) دختران خودش ج) زنان مومنین * شروع امر به معروف از نزدیکان (امر به حجاب) (عدم تفاوت در اجرای حکم) (۳) تعیین حدود حجاب و امر به رعایت آن (۴) فواید = دلایل = فلسفه حجاب را بیان میکند: الف) شناخته شدن زن به عفاف و پاکی ب) مورد اذیت و آزار نماندن و ترانگیرند (۵) مغفرت خدا همراه با رحمت و مهر بانی همراه است بدحجاب های گذشته قابل عفو است.	ای پیامبر به زنان و دختران و زنان مومنان خود پوشش های خود را به خود نزدیک ترند این برای آنکه عفاف شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند بهتر است و خداوند همواره آمرزنده و مهربان است	(۱) یا ایها النبی (۲) قل لازواک و نباتک نساء المومنین (۳) یدنین علیهن من جلابیهن (معلول) (۴) ذلک ادنی ان یعرفن (علت ۱) فلا یوذین (علت ۲) (۵) و کان الله غفورا رحیما

آیا اسلام شکل حجاب (چگونگی = نحوه = نوع = کیفیت) را تعیین کرده است؟

پاسخ:

الف) امت اسلامی از اقوام و ملل گوناگون و با آداب و رسوم مختلف تشکیل شده که هر کدام پوشش و لباس مخصوص دارند

ب) بنابراین : چگونگی و نوع پوشش (نه حدود و اندازه) تا حدود زیادی تابع آداب و رسوم ملت ها و اقوام است

ج) نظر اسلام

۱- ضمن پذیرش این تنوع و گوناگونی در چگونگی و نوع پوشش
 ۲- مردان را موظف کرده است لباسی بپوشند که وقار و احترام آنان حفظ شود
 نکته: پوشیدن لباسی که مردان نزد مردم انگشت نما شود یا وسیله جلب زنان قرار گیرد حرام است.

۳- رعایت ۲ شرط برای زنان الزامی است

الف) پوشاندن تمام بدن خود از نامحرم بجز (چهره و دست تا مچ)

ب) پوشش آنان نباید، نازک، چسبان و تحریک کننده باشد

د) هر قدر حجاب و یا عملی کاملتر و دقیق تر انجام شود (علت) نزد خدا با ارزش تر (معلول ۱) و فرد را به رشد و کمال معنوی بالاتر میرساند (معلول ۲)

ه) چادر حجاب برتر است: هم دو شرط را کامل تر دارد و هم سبب:

۱. حفظ هرچه بیشتر کرامت و منزلت زن می گردد.

۲. توجه مردان نامحرم را به حرامی می رساند

سوال: آیا حجاب زنان موجب سلب آزادی و کاهش حضور آنان در جامعه میشود؟

پاسخ:

اولاً ۱) خداوند دستور حجاب را

الف) برای زمان حضور زن در اجتماع و مواجهه وی با نامحرمان داده است نه برای داخل خانه

نکته: حجاب چگونگی پوشش زن را هنگام حضور در اجتماع مشخص میکند

۲) این حکم حجاب نه تنها سبب کاهش حضور زنان در جامعه نمیشود

بلکه باعث میشود تا حضور مطمئن و همراه با امنیت داشته باشند

و از نگاه ناهلانی که در جامعه حضور دارند ایمن باشند **فلا یؤزین**

۳) نکته مهم: تجربه کشور ما به خوبی نشان میدهد که قانون حجاب باعث حضور چند برابر آنان در مراکز مختلف شده است.

- دوم اینکه: مصادیق و نمونه های حضورتان زنان عقیف در جامعه: (ناسازگاری ادعای خانه نشینی کردن زنان **از نظر قرآن**)

الف) عفت حضرت مریم (س) در معبد همگانی

ب) عفت دختران شعیب در حال چوپانی در جمع مردان

ج) تاریخ اسلام، حضور زنان مسلمان در زمان پیامبر در پشت جبهه های جنگ برای پرستای و کمک به مجروحان

نتیجه اینکه:

الف) قانون حجاب برای سلب آزادی زنان در جامعه نیست.

ب) کمک میکند تا جامعه به ارزش های واقعی زنان و شخصیت، استعدادها و کرامت ذاتی آنان توجه کند نه به ظاهر و قیافه

ج) قانون حجاب موجب میشود (علت) تا سلامت اخلاقی بالا رود (معلول ۱) و هم حریم و حرمت زنان حفظ شود (معلول ۲)

سوال: آیا حجاب اختصاص به مسلمانان دارد؟ (حجاب در ادیان دیگر)

۱) همه ادیان الهی (که در اصل و حقیقت یک دین هستند)

الف) تاکید بر پوشش دارند

ب) آنان را لازمه دین داری شمرده اند مقایسه درس ۹ ← پایه دین داری: تولی / تبری

۲) حجاب در آیین یهود ← الف) زنان هنگام حضور در اجتماعات موی سر خود را میپوشاندند

ب) به حجاب پایبند بودند.

۳) حجاب در آئین مسیحیت :

- الف) دارای اهمیت زیاد
ب) زنان معتقد به حضرت مسیح میکوشیدند مانند : حضرت مریم (س) موی خود را بپوشانند با حجاب وارد جامعه شوند.
ج) در نقاشی مسیحیان حضرت مریم (س) با پوشش و حجاب کامل ترسیم شده است
د) از گذشته تا کنون (۱) زنان راهبه و قدیس یکی از کاملترین حجاب ها را انتخاب کرده اند.
(۲) این امر نشان میدهد که از نظر آنان ← داشتن حجاب به دینداری نزدیکتر است
در پیشگاه خدا پسندیده تر است ←

۴) در دوران اخیر تعالیم دینی : پاسخ پرسش اندیشمندان در حقیق ص ۱۵۱ کتاب الف) پایبندی به تعالیم دینی کمتر شده است

- ب) دستورات و سنت های حضرت موسی و حضرت عیسی مورد غفلت واقع شده و به آنها عمل نمیشود
۵) نتیجه : بی حجابی زنان غربی جایگاهی در اندیشه مسیحیت حقیقی ندارد بلکه بازگشت به سنت مشرکانه قبل از مسیح است.

حجاب در ایران :

- ۱) در ایران باستان ← الف) زنان ایرانی قبل اسلام _ عموماً پیرو آئین زرتشت بودند (ب) با پوشش کامل در محل های عمومی رفت و آمد میکردند
۲) نظر مورخان غربی در مورد حجاب زنان ایرانی :

الف) بدلیل برجسته بودن پوشش و حجاب زنان در ایران باستان
ب) مورخان ایران باستان را منشاء اصلی گسترش حجاب در جهان میدانند

- ### نتیجه نهایی
- الف) در همه ادیان و عموم فرهنگ ها و پوشش زنان یک اصل پسندیده مطرح است
ب) کمتر قوم و ملتی است که زنان آنان پوشش مناسبی نداشته باشند
ج) تفاوت های حجاب مربوط به چگونگی و حدود آن است
د) چه لذتی دارد عقیف بودن (پوشش مناسب از نشانه های عفاف است)

پاسخ به سوال اندیشه و تحقیق :